№ 2901
კვირა,
4 სექტემბერი

ცნობის ფურცელი

№ 2901
კვირა,
4 სექტემბერი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

[illegible] წელიწადში—6მ. „თვეში უდამატებოთ—50 კ. დამატებით—75 კ.; ნომერი—3კ., დამატებით—5 კ. ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი „პეტიტით. პირველ გვერდზე—10 კ., მეოთხეზე—5კ. ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „ცნობის ფურც." რედაქციის კონტორაში ვანქის დიდ ქუჩაზე, № 27. განცხადებანი რუსეთიდან და საზღვარ-გარეთიდან მიიღება ლ. და გ. მეტცლისა და კ-ის. განცხადებათა კანტორებში მოსკოვსა და პეტერბურგში.

ყოველ-დღიური გამოცემა
1896—1905

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დაუბეჭდავი წერილები რედაქციის მიერ [illegible] მოიგზავნოს.—პირადად მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, შუადღის 11—1-ლ საათამდე.—დაუბეჭდავს მცირე წერილებს და კორესპონდენციებს რედაქცია არ ინახავს, ხოლო ვრცელი წერილები ინახება ერთის თვის განმავლობაში.
ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редакцію „Цнобисъ-Пурцели"-„Моамбе". ტელეფონი № 37.

პანტელეიმონ იესეს ძე თალაკვაძე

გარდაიცვალა მიხეილის საავადმყოფოში 2 სექტემბერს, რასაც გულითადის მწუხარებით იუწყებიან ძმა გარდაცვალებულისა კლიმენტი იესეს ძე თალაკვაძე და მისი ნაცნობ-მეგობრები.

ლევან ანტონის ძე მამულაშვილი და მეუღლე მისი ნინო თეოდორეს ასული შვილებითურთ აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთა გარდაცვალებას ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ პირველი დედისა, მეორე დედამთილისა და მესამენი დიდედისა

ნინო სოლომონის ასულის მამულაშვილისას.

დაკრძალვა კვირას, დილით, 4 სექტემბერს, სოფ. ბიწმენდის ეკლესიაში. (2—6.—2)

კნ. ანნა ალექსანდრეს ასული ამილახვრისა შვილებითურთ აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ კვირას, 4 სექტემბერს,

გენ.-ადიუტანტის თავ. ივანე გივის ძის ამილახვრის

გარდაცვალების მეცხრე დღეს, ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკკლესიაში გადახდილ იქნება წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის სულის მოსახსენებლად. პანაშვიდის დასაწყისი შუადღის 12 საათზე. (2—2)

კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველის მიერ დამტკიცებული

კურსები უცხო ენებისა

École de langues modernes

15 სექტემბრიდან ქ. ტფილისში არსდება ორისავე სქესის **მოზრდილთა და ბავშვთათვის** უცხო ენების კურსები **ახალ ტიპისა**, ევროპ წოდებულ სწავლების საერთო სისტემით; მოწაფე ყოველ გაკვეთილს სწავლობს ორ მასწავლებელთან; ყოველი გაკვეთილი გასტანს 90 წუთს, 10 წუთის შესვენებით.

კურსებზე ასწავლიან ენებს: გერმანულს, ფრანგულს, ინგლისურს, სამოსწავლო წლის მეორე ნახევრიდან იტალიურსაც.

მასწავლებლებად იქნებიან უცხოელნი უმაღლეს სწავლა მიღებულნი. კურსებზე სწავლა იწყება დილის 10 საათზე და გასტანს საღამოს 10 საათამდე.

კურსებზე ჩასაწერად და დაწვრილებით ცნობების მისაღებად მიჰმართავენ კურსების სადგომში: სუდებნაია ქუჩა, № 44.

ხსნდება კურსები 8—10 წლის ქალიშვილებისთვის.

დამაარსებელნი: ქ. დეიხესი და კ. შლოშერი. (1—346—1)

✦ სავაჟო პროგიმნაზია ავლაბარში ✦

ამ სამოსწავლო წლის დამდეგიდან ავლაბარში გაიხსნება ვაჟთა სამინისტრო პროგიმნაზია; ამ ჟამად იხსნება ორი მოსამზადებელი, I და II ძირითადი კლასები. ვისაც ჰსურს მიაბაროს სასწავლებლად თავისი ბავშვი ამ პროგიმნაზიაში, უნდა მიმართოს თხოვნით და თან დოკუმენტები წარუდგინოს ინსპექტორს. თხოვნა მიიღება ყოველ დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, 11—1 საათამდე ავლაბარში, პროგიმნაზიის სადგომში, როზოვის მოედანზე, ნუნუფაროვის სახლში.

სწავლის გადასახადი წელიწადში 40 მანეთი. სწავლის და ეგზამენის დაწყების დრო შემდეგ იქნება გამოცხადებული. (3—6.—3)

ი შ ვ ი ა თ ი ვ ა ჭ რ ო ბ ა

„ძმ. აკოფჯანოვების და სარქისიანცის"

ამხანაგობა

ამით აცნობებს ტფილისის პატივცემულ საზოგადოებას, რომ რადგან ბ-ნი სარქისიანი ამხანაგობიდან გავიდა და რადგან საქმის მოწესრიგება საჭირო, ამა თვის 11-დან დაინიშნა.

ვ ა ჭ რ ო ბ ა

ტფილისში, რომელიც მიხეილის ხიდზეა, ს. ქამოევის სახლში. ამხანაგობის მაღაზიასა და საწყობ. [illegible] საქონელი.

100,000 მანეთისა.

ჩოხები საქონელი, მომზადებული საკუთარ ქარხანაში ოდესას, დაჯდა ისე იაფად, რომ შესაძლებელი ხდება **ასეზე სიკლები ფასები დაინიშნოს, რასაც იქვ გაჩრობის დროს ქალაქის ფირმები ნიშნავენ.** საქონელი თავისებით, სიკარგით და სიიაფით ყოველ კონკურენციის გარეშე.

ამხანაგობა სთხოვს მუშტარს ნუ შეაწუხებს წაყიდ საქონლის მეტის გადაკეთებით.

ფასები შეუვაჭრებლად.

ამხანაგობა სთხოვს პატივცემულ საზოგადოებას კეთილ ინებოს და თვითონ მობრძანდეს. (0—95)

ქუთაისში თ. გ. მაჭავარიანის კერძო

საქალებო პროგიმნაზიაში

მისაღები ეგზამენები დანიშნულია ენკენისთვის 5-ს. სწავლა დაიწყება ენკენისთვის 9. სწავლის ფული წლიურათ ოცი მანეთი. მთხოვნელთ შეუძლიათ მიმართონ სასწავლებლის გამგეს მის ბინაზე, ლევაშოვის ქუჩაზე, საკუთარ სახლში. (3—4)

ტფილისის ქალაქის სამმართველო იწვევს მსურველთ, რომელთაც შეუძლიათ ჩააბარონ **შეშა** ამ სამმართველოსა და იმის ქვემდებარე დაწესებულებებს, მობრძანდნენ სამმართველოს სადგომში 6 სექტემბერს ამა 1905 წლისა, 11 საათზე, სადაც დანიშნულია ვაჭრობა. (3—2)

Поступили въ продажу новыя книги
Г. Туманова:

Къ введенію на Кавказѣ земскаго самоуправленія

Сборникъ матеріаловъ, ц. 20 к.

ХАРАКТЕРИСТИКИ и ВОСПОМИНАНІЯ
Книга 2-я.

Содержаніе. И. И. Свѣденцовъ (Ивановичъ).—В. Л. Величко.—Макс. Горькій на Кавказѣ.—Г. Сундукіанцъ.—А. Цагарели.—Еще объ А. Казбекѣ и З. Антоновѣ.—Д. Ведребисели.—Абг. Іоанисіани.—Ис. Е. Питоевъ.—С. К. Зубаловъ.—П. Умикашвили.—А. Нанеишвили.—Кн. Н. Д. Мингрельскій.—Итоги недавняго кавк. управленія (кн. Голицынъ).—Изъ театральныхъ воспоминаній (къ юбилею груз. сцены). ц. 50 к. (2—2)

კბილის ექიმი

ალ. ხოლოდაშვილი

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 9—2-მდე და 5—7-მდე. კვირაობით მხოლოდ 12 საათამდე. გოლოვინის პროსპ. № 12. სახლი მდივანისა. (30—4)

ელექტრო-თერაპიული კაბინეტი

მიხეილ გედევანიშვილისა

იღებს ავადმყოფებს დილით 12—1 საათ., საღამოთი 6—7 ს.-მდე ყორღანოვის ქუჩაზე (ვერაზე), საკუთარი სახლი № 20, ტელეფონი № 791. (თვ. 30—2)

ექიმი

ვ. ს. მუსხელიშვილი

მიიღებს თვალებით ავადმყოფებს: დილით 12—2 ს. საღამოთი 6—7 ს. ყოველ დღე გარდა სამშაბათისა. კუთხე კირკის და დიდი მთავრის ქუჩებისა სახლი [illegible] № 15.

ექიმი

დ. გედევანიშვილი.

დაბრუნდა საზღვარ-გარეთიდან და იღებს ყოველ დღე საღამოს 5-დან 7 საათამდე შინაგან და ნერვიან ავადმყოფებს და ექიმობს ელექტრონით.

ადრესი: კიროჩნი ქუჩა, საზაფხულო კრუჟოკის პირდაპირ, სახლი მარტინოვსკის. (თვ.—328—12).

ექიმი

ვ. ა. გედალინი

მადათოვის ქუჩა, № 5, ალექსანდრეს ბაღის [illegible] პირდაპირ.

ყოველ დღე იღებს სიფილისითა, ვენერიულ და კანის სნეულებით ავადმყოფთ. დილით 8-დან 9 საათამდე საღამოთი 5-დან 8 საათამდე. (30—5.—31)

კბილის ექიმი

ი. ზ. კანდელაკი.

იღებს კბილის სნეულებით ავადმყოფებს, უკეთებს პლომბებს და სხამს ახალ კბილებს ყოველგვარ მეთოდზე. დილის 9—2 და საღამოს 4—7 საათამდე, მიხეილის ქ. № 30. (30—22)

კბილის ექიმი

ივანე პ. ახალშენიშვილი

ნიკოლოზის (№ 32) და ხიდის ქ. (№ 21) კუთხეში, ავჭალის ქუჩის დასაწყისში, ავადმყოფებს იღებს: დილის 9—2-მდის და საღამოს 5—7-მდის. კვირა-უქმეებით 10—1-მდის.

„მოგზაური"-ს რედაქცია თავის ხელის მომწერთა საყურადღებოდ **აცხადებს, რომ დღევანდელ (4 სექტემბრის) ნომერი (№ 33) რედაქციისაგან დამოუკიდებელ მიზეზებისა გამო ვერ გამოდის.**

ბაქოს ამბები და კავკასიის პრესა

ამ სათაურით მოთავსებულია პეტერბურგის გაზეთ „სლოვო"-ში ფრიად საგულისხმიერო წერილი კავკასიაში არსებულ რუსულ გაზეთების შესახებ. წერილის ავტორი სასტიკ ბრალსა სდებს აქაურ გაზეთებს და ვერ ვიტყვით, მართალი არ იყოს. ჩვენც (და მკითხველებმაც, ალბათ) შევნიშნეთ, რომ სომხისა და თათრის გაზეთებმა ცუდი პოზიცია აირჩიეს სამწუხარო ამბების დროს, მაგრამ გვეძნელებოდა სისხლის ღვრის დროს გვეთქვა რამე; ახლა-კი, როცა მეზობელ ერთა შორის საშინელი შეტაკება თითქმის დასრულდა, უდროოდ არ მიგვაჩნია სრულ სიმართლისა და მასთან ბრალდების მხილება. პირველად ყოვლისა, რასაკვირველია, პრესსას უნდა მოხვდეს და ამიტომ მოგვყავს თითქმის სავსებით „სლოვო"-ს ხსენებული წერილი.

„კავკასიის სომეხ-თათართა პრესსამ უღალატა თავის მაღალ დანიშნულებას და ხელი ვერ შეუწყო გადმოტერებულ ერთა მორიგების საქმეს. სამწუხაროდ, უნდა აღვიაროთ, რომ, პირიქით, პრესსამ ხელი შეუწყო ურთიერთობის გამწვავებას და, შესაძლებელია, კიდეც დააჩქარა შეტაკება. გაზეთების ხელმძღვანელებმა ყური არ უგდეს გამჭრიახ და დარბაისელ მოღვაწეთა გაფრთხილებას, იწყეს განგაში და სულ აწეწ-დაწეწეს საქმე. სომეხთა და თათართა გაზეთები ვიწრო-ნაციონალურის მიმართულებისა გამოდგნენ.

უფრო გეჩხირებათ თვალში ბაქოს გაზეთების „კასპი"-ს, „ბაკინსკ. იზვ."-ს და „ჰაიათ"-ის ვიწრო-ნაციონალისტური მიმართულება. „კასპი" სავსებით თათრების პარტიას ეკუთვნის. რედაქტორიც, გამომცემელიც, თანამშრომლებიც თათრებია. მიმართულება სრულებით „თათართ-მოყვარულია". ვერაფერს ცუდს თათრებზე გაზეთში ვერ შეხვდებით. რედაქცია ბეჯითად მოწადინებულია, რომ არ დაბეჭდოს არაფერი ცუდი არა თუ საერთოდ თათრობაზე, არამედ რომელისამე ერთის თათრის შესახებაც. სამაგიეროდ სომხებზე ყოველ სისაძაგლესა სწერს... ამგვარსავე ტაქტიკას ადგია სომეხთა „ბაკინ. იზვ.", რომელიც არავითარ სიტყვებს არ ერიდება და პუჭყით სავსე წერილებს უძღვნის მთელ თათრობას და კერძოთ ამა თუ იმ წარმომადგენელს ამ ერისას. დიდათ დამახასიათებელი მხილება წამოსცდა ერთ რუს მწერალს, რომელიც ამ გაზეთში მუშაობდა წინად. გაზეთ „იუჟნ. როსს."-ს თანამშრომელი შეეკითხა ამ მწერალს: რათა აქვს ასეთი გადაჭარბებული სომხური მიმართულება „ბაკინსკ. იზვ."-სო. იმან უპასუხა თურმე, „ეგ რედაქციის ბრალია"-ო, მათი პოლიტიკური მოსაზრებააო.

თათრულ გაზეთის „ჰაიათ"-ის რედაქტორად არის „კასპ"-ის თანამშრომელი ახმედ ბეკაღაევი და გაზეთს ჯერ არ უქადაგებია ძმობა-ერთობა. ხოლო თებერვალში მომხდარ ამბების შემდეგ გაზეთმა პირდაპირ გამოაცხადა: თუ ტფილისის გაზეთები „ტიფლ. ლისტოკ"-ი, „ნოვ. ობოზრ."-ე და „მშაკ"-ი არ დაანებებენ თავს ტენდენციურ და თათრის საწინააღმდეგო კორესპონდენციების ბეჭდვას, იმ შემთხვევაში „ჰაიათ"-იც იძულებული გახდება ასევე მოიქცეს სომხების წინააღმდეგო.

უნდა აღვიაროთ, რომ ტფილისის რუსული პრესსაც, რომელიც სომხების ხელშია, მწყრალად არის სიმართლესთან და მიუდგომელობასთან, რაც მით უფრო ცუდია, რომ ტფილისში თათრული გაზეთი არ არის, რომელსაც შეეძლოს წინააღმდეგობის გაწევა".

სამწუხაროდ, თითქმის ყველაფერი, რასაც „სლოვო" სწერს, მართალია. ხსენებულმა გაზეთებმა თავი ვერ შეიკავეს, აჰყვნენ ცუდ გულის თქმასა და ტენდენციურის ყიჟინით ხელი შეუწყეს ხალხთა შორის ურთიერთობის გამწვავებას. იმის მაგიერ, რომ ყოველი ღონე ეღონათ და მებრძოლნი დაეშოშმინებიათ, ყოველ დღე უარესსა და უარესს, უფრო აღმაშფოთებელ ამბებსა და აზრებს ჰბეჭდავდნენ და საქმეს აფუჭებდნენ. ამ ბრალდებისაგან ხსენებული გაზეთები ვერასოდეს ვერ გაიმართლებენ თავს და მათი პოზიცია საშინელ ისტორიაში დაგმობილია დღესაც ორისავე ერის საუკეთესო წარმომადგენლებისაგან და დაგმობილი იქნება კავკასიის ყველა ხალხებისაგან, როცა მათ შეძლება მიეცემათ სავსებით და თავისუფლად გამოსთქვან თავისი აზრი ახლანდელ ამბების შესახებ. მოახლოვდა დრო, როცა კავკასიის ყველა ერთა დემოკრატია ანგარიშს მოსთხოვს დღევანდელ „წინამძღოლთ" და სამარცხვინო ბოძზე მიაკრავს ყველა იმათ, ვინც ხელი შეუწყო მეზობელ ერთა ბარბაროსულ შეტაკებას!

გ.

სადავო საკითხი

გლეხი კერძო საკუთრების პატრონია, ამიტომ თანახმად ეკონომიურ მატერიალიზმის მოძღვრებისა იმას ძვალსა და რბილში უნდა ჰქონდეს გამჯდარი ბურჟუაზიული აზრები და მთელის თავის არსებით წინააღმდეგი უნდა იყოს სოციალიზმისაო—ასეთი აზრი გამოვთქვით ერთ-ერთ წინანდელს წერილში და აღვნიშნეთ, რომ ბ-ნი გომართელი, რომელიც სხვანაირად ჰფიქრობს, ეკონომიურ მატერიალიზმის მიმდევრად ვერ ჩაითვლებაო. მკითხველმა რომ ჩვენი აზრები ისე არ ახსნას, ვითომც სოციალიზმი ჩვენის შეხედულებით იყოს გლეხისთვის მიუწდომელი, საჭიროდ მიგვაჩნია ხაზგასმით გავიმეოროთ, რომ ჩვენ მხოლოდ დასკვნა გამოვიყვანეთ ეკონომიურ მატერიალიზმის მოძღვრებისაგან, რომელსაც ბ-ნი გომართელი და მოგზაურელები მისდევენ; თითონ ჩვენ, პირიქით, ღრმად გვწამს, რომ გლეხის გონებაში სოციალისტურ აზრების შეტანას იმისი კერძო მესაკუთრეობა ხელს არ უშლის, და ის მარქსისტები, რომელნიც წინააღმდეგს ამტკიცებენ, ჩვენის აზრით, შემცდარნი არიან, მაგრამ დასკვნა კი ეკონომიურ მატერიალიზმის მოძღვრებიდან იმათ ლოღიკურად გამოჰყავთ.

ბ-ნს გომართელს თავისი თავი მარქსისტად ანუ ეკონომიურ მატერიალიზმის მომხრედ გამოჰყავს და ჩვენ კი ვამტკიცებთ, რომ აქ წინააღმდეგობაა, რომ ეკონომიურ მატერიალიზმისა და გლეხის გასოციალისტების შუა ლოღიკის ძაფი გაწყვეტილიაო. უთანხმოება ამ გვარად ჩვენს შორის თეორიულია.

ეს განმარტება მით უმეტეს მივიჩნიეთ საჭიროდ, რომ ბ-ნი გომართელი თავის უკანასკნელ წერილში ამბობს: „ბ-ნ გ. რ—ს ჰგონია, თითქოს გლეხის ეკონომიური მდგომარეობა არ მოითხოვდეს მის გასოციალისტებას, რადგანაც ის კერძო მესაკუთრეა"-ო. (ივერია № 155). ეს ცოტა უხერხულად არის ნათქვამი: გასოციალისტება კი მიგვაჩნია ჩვენ საჭიროდ, მაგრამ ერთის მხრივ ბ-ნს გომართელს ეკონომიურ მატერიალიზმის მიმდევრობა ხელს უნდა უშლიდეს, შესაძლოდ სცნოს ამ საჭიროების ასრულება, ვიდრე გლეხი კერძო საკუთრების პატრონია, და მეორის მხრივ „ჩამონაჭრების" პროგრამას არ უნდა ესარჩლებოდეს ის, რადგან, თანახმად ეკონომიურ მატერიალიზმის მოძღვრებისა, რაც უფრო მტკიცე და ღონიერი იქნება გლეხი, როგორც კერძო მესაკუთრე, მით უფრო ნაკლებ შეიძლებს ის სოციალიზმის შეთვისებას.

ამ მცირედის განმარტების შემდეგ შეგვიძლიან გადავიდეთ იმაზე, თუ რატომ მიაჩნია ბ-ნს გომართელს, რომ ეკონომიურ მატერიალიზმის მიმდევრობა ხელს არ უშლის იმას იმედი იქონიოს გლეხის გასოციალისტებაზე. გლეხს იმიტომ შეუძლიანო, ამბობს ბ-ნი გომართელი, გასოციალისტება, რომ „დღეს ის მატერიალურად არ არის უზრუნველყოფილი, გაყვლეფილია და მისთვის სოციალიზმი გაცილებით უფრო სასარგებლოა, ვიდრე დღევანდელი საზოგადოებრივი წყობილება... სადაც სარგებლობაა, სარგებლობა მატერიალური, ყოველი კლასსიც იქითკენ მიისწრაფვის, იქითკენ მიისწრაფვის გლეხობაც... შეაგნებინეთ მას (ე. ი. გლეხობას), დაარწმუნეთ ის, რომ სოციალიზმის საფუძველზე მისი ცხოვრება უფრო უზრუნველყოფილი იქნება, დაანახვეთ მას, რომ მისი კეთილდღეობისთვის სოციალიზმი უფრო სასარგებლოა, ვიდრე დღევანდელი ურთიერთობა და ის დაადგება სოციალიზმის გზას, რადგანაც შეუძლებელია მთელმა კლასსმა უარჰყოს ის, რაც მას მატერიალურ სარგებლობას აძლევს".

ამ სტრიქონებიდან ერთად-ერთი დასკვნა შეიძლება გამოვიყვანოთ და ეს დასკვნა ის არის, რომ ბ-ნს გომართელს მატერიალისტობა და ისტორიის მატერიალისტური შეგნება ორივე ერთი ჰგონია. სოციალიზმი გლეხობისთვის სასარგებლოა და ამიტომ დაადგება გლეხი იმის გზასო, ბრძანებს ბ-ნი გომართელი და ჰგონია, რომ ამით ის თავის მარქსისტობას ამტკიცებდეს. ძალიან სცდება! მარქსის და ენგელსის მოძღვრება რომ ასეთის საანბანო აზრისაგან შესდგებოდეს, მაშინ ხომ მათს სოციალურს ფილოსოფიაზედ ლაპარაკიც-კი უქმი იქნებოდა. სარგებლობას რომ ყველა დეძებს, ამას არც მარქსი უნდა, არც ენგელსი და არც ისტორიის მატერიალისტური შემეცნება, ეს უამისოდაც ყველას კარგად ესმის, მაგრამ ისტორიული მატერიალიზმი უფრო ღრმა მოძღვრებაა და სწორედ იმიტომაც მოიპოვა იმან ამდენი მიმდევრები.

სარგებლობის მეტი რომ არაფერი იყოს საჭირო სოციალიზმის შესათვისებლად, სწორედ გასაოცარი და გაუგებარი დარჩებოდა მარქსისტებისთვის, რატომ აქამდე არ განხორციელდა ქვეყნად ის სოციალისტური წეს-წყობილება, რომელიც მთელს ქვეყანას გააბედნიერებდა და აუარებელს ხალხს იხსნიდა მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში მონობისა და სხვა უბედურებისაგან. ვინ იტყვის, რომ სოციალიზმი მავნებელი ყოფილიყოს, მაგალითად, რომის ან საბერძნეთის მონებისთვის? რა თქმა უნდა, არავინ, მაგრამ მაშინ აზრშიაც არავის გაუტარებია სოციალიზმის დამყარება. რატომ? ნუ თუ მხოლოდ იმიტომ, რომ მაშინ კაცობრიობას არ ესმოდა, რა არის იმისთვის სასარგებლო, და ეხლა-კი ესმის? ან როგორ მოხდა, რომ საბერძნეთის მახვილმა გონიერებამ და ღრმა აზროვნებამ [illegible]-იქნა და ვერ მიაგნო სარგებლობას?

თუ სარგებლობის მეტი არაფერი არ სჭირია გასოციალისტებას, სწორედ [illegible] იქნება, მარქსის თეორიით, ეხლანდელი კლასსთა ბრძოლა და იმისი მძლავრი განვითარება. სოციალიზმი, ბევრის თანამედროვე სოციალ-დემოკრატის აზრით, მაგალითად კაუცკის და ვანდერველდეს შეხედულებით, მარტო მუშებისთვის-კი არ იქნება სასარგებლო და საჭირო, ის, პირიქით, მთელს ქვეყანას გააბედნიერებს, კაპიტალისტებსაც-კი, რომელნიც ეხლა დღე-მუდამ კრიზისების და გაკოტრების შიშში იმყოფებიან. მაშ, რა არის მიზეზი, რომ ქვეყანა დაბრმავებულა, თავის სარგებლობას ვერა ჰხედავს და იმის მაგიერ, რომ [illegible] შეერთებულის ძალ-ღონით შეუდგეს სოციალიზმის განხორციელებას, კლასსთა ბრძოლა თანდათან უფრო მკაცრს სახეს იღებს და ერთი ნაწილი საზოგადოებისა თანდათან უფრო მეტის ენერგიით ეწინააღმდეგება მეორეს?

თუ ბ-ნს გომართელს ეკონომიური მატერიალიზმი ისეთს მოძღვრებადა აქვს წარმოდგენილი, რომელიც ამბობს ყველა თავის სარგებლობას მისდევსო, რა თქმა უნდა, ჩვენ უძლური ვართ დავუმტკიცოთ [illegible] რომ ეკონომიური მატერიალიზმი პრინციპიალურად შეურიგებელია იმ აზრთან, [illegible] გლეხის გასოციალისტება შეიძლებოდ[illegible] რადგან ჩვენ ბ-ნს გომართელზე ნაკლებ [illegible] გვწამს, რომ სოციალიზმი სასარგებლო იქნება გლეხებისთვის, მაგრამ ვისაც ეკონომიური მატერიალიზმი ისე ესმის, როგორც მარქსს და ენგელსს ესმოდა, და ფუჭ სიტყვად არ გაუხდია საანბანო ჭეშმარიტებათა დასაბნელებლად, იმას-კი შევვიძლი[illegible] ვაჩვენოთ, რატომ არის შეუთანხმებელი მოძღვრება გლეხთა გასოციალისტებასთან.

ეკონომიური მატერიალისტები ამტკიც[illegible]ბენ, დედა-ბოძი საზოგადოებრივის წყობილებისა წარმოების წესია, რომელიც აუცილებლად იძლევის შესაფერ ურთიერთობას, აზროვნებას და ზნეობას ჰქმნის, ამიტომ ყოველივე ცვლილება, სხვათა შორის ცვლილება იდეალებისა, დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორი ცვლილება ჰხდება წარმოებაშიო; კერძო საკუთრება იურიდიული ფორმაა იმ წარმოების წესისა, რომელიც მოითხოვს, რომ თითოეული ადამიანი განცალკევებით აკეთებდეს თავის ძალ-ღონით სხვა და სხვა მატერიალურ საჭიროებათა დამაკმაყოფილებელის საგნებს: ასეთი წესი წარმოებისა იგულისხმებს, რომ მწარმოებელს თავის განკარგულებაში ჰქონდეს წარმოებისთვის საჭირო იარაღები; სასოფლო მეურნეობაში უმთავრესი იარაღი წარმოებისა მიწაა, და მიწის საკუთრება ამიტომ აუცილებელია ყველგან, სადაც-კი სოფლის მეურნე ანუ გლეხი თითონ უნდა აკეთებდეს თავისთვის ან გასაყიდად საჭირო ნივთებს. როდესაც წესი განცალკევებულ წარმოებისა აუცილებელია წარმოების ძალთა მდგომარეობისა გამო, მაშინ კერძო საკუთრებაც

აუცილებელია, მაშინ წესი წარმოებისა ისეთს მისწრაფებას და იდეოლოგიას ჰბადავს, რომელსაც კერძო საკუთრება იდეალურ სამართლიანობად მიაჩნია. ვინც დღეს გლეხის კერძო საკუთრების გაფართოვებას ითხოვს, ის ეკონომიურ მატერიალისტურ მოძღვრებას თანახმად, აღიარებს, რომ ეხლანდელი წესი წარმოებისა გლეხისათვის აუცილებლად ჰბადის ისეთს აზროვნებას, ისეთს იდეოლოგიას, რომელიც კერძო საკუთრებას უმაღლესს სამართლიანობად მიიჩნევს. თუ კერძო საკუთრება ეხლა გლეხის თვალში უმაღლესი სამართლიანობაა, ცხადია, თანახმად ეკონომიურ მატერიალიზმის მოძღვრებისა, გლეხი მხოლოდ მაშინ დაადგება სოციალიზმის გზას, მხოლოდ მაშინ ჰყოფს ხელს კერძო საკუთრებაზე, როდესაც შეიცვლება წესი წარმოებისა წარმოების ძალთა განვითარებისაგან. ამიტომ, მოგზაურელები ლოღიკურად მართალნი არიან, როდესაც ამბობენ, რომ ეხლა გლეხისა და პროლეტარიატის იდეალი ერთმანეთს ეწინააღმდეგება, მხოლოდ მომავალში დამყარდება სოფლის მეურნეობაში ისეთი წესი, რომლისთვისაც სოციალიზმი უფრო შესაფერი იქნება, ვიდრე კერძო საკუთრება, და დღეს კი გლეხს სწორედ კერძო საკუთრების გაფართოვება ესაჭიროება. ჩვენ აქ იმ საკითხს არ ვეხებით, თუ რამდენად მართალნი არიან მოგზაურელები არსებითად, მაგრამ ლოღიკურად კი სწორედ იქცევიან, როდესაც ამბობენ, რომ ეხლა გლეხისთვის „ჩამონაჭრებია" საჭირო და არა მიწის გასაზოგადოებრივობა.

სრულიად სხვა პოზიცია დაიკავა ბ-ნმა გომართელმა. იმის თვალში ეხლა გლეხს ჩამონაჭრები უნდა მიეცეს, ეხლა იმისი კერძო მესაკუთრეობა უნდა გამაგრდეს, მაგრამ ამასთანავე შესაძლოდ მიაჩნია, რომ გლეხმა ეხლავე შეიგნოს და შეითვისოს სოციალიზმის აზრები. ეკონომიური მატერიალისტი ასე ვერ იფიქრებს, რადგან წარმოების ეხლანდელ წესთან ან კერძო საკუთრება უნდა იყოს შეთანხმებული და ან საზოგადო საკუთრება, ორივე ერთად კი შეუძლებელია.

როგორც მკითხველი ჰხედავს, ბ-ნის გომართელის პოზიცია ორ-სახიანია, ერთის მხრივ სოციალიზმისკენ იცქირება, მეორეს მხრივ კერძო საკუთრებისკენ. ეკონომიური მატერიალიზმი ამ ორ-სახიანობას ვერ შეიწყნარებს, რადგან სოციალიზმისა და კერძო საკუთრების ნიადაგი, მარქსიზმის მოძღვრებით, სხვა და სხვაა, ერთი მეორის მოწინააღმდეგეა და ამიტომ ერთსა და იმავე დროს ერთსა და იმავე იდეოლოგიურს სისტემაში ვერ მოთავსდება. გ. რ.

დეპეშა

„პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან"

2 სექტემბერი

პეტერბურგი. განსაკუთრებულ რჩევის მიერ გამგებულ წესების ძალით ის ქალები, რომელთაც დადგენილი ცენზი აქვთ, სახელმწიფო სათათბიროს საარჩევნო სიებში არ ექნებიან შეტანილი, თუ ისინი თავიანთ ცენზებს არ გადასცემენ ქმრებსა და ვაჟიშვილებს; იმ შემთხვევაში შედიან სიაში უკანასკნელნი, თუ იმათ საცენზო ქონება აქვთ. არმიისა და ფლოტის მოსამსახურეთ შეუძლიათ თავიანთ შვილებს გადასცენ რწმუნება არჩევნებში მონაწილეობის მიღებისა, თუ ესენი ნამდვილ სამსახურში არ ირიცხებიან და, ამას გარდა, არჩევნისთვის სხვა საჭირო პირობებსაც აკმაყოფილებენ. არჩევნების მოხდენის საქმეში სევასტოპოლის საგრადონაჩალნიკო მიერიცხება სიმფეროპოლის მაზრას; კრონშტადტი—პეტერბურგის საგრადონაჩალნიკოს, კერჩი—თეოდოსიის, ნიკოლაევსკის საგრადონაჩალნიკო-კი—ხერსონისას. სევასტოპოლს, ბალაკლავას, კრონშტადტს, კერჩ-ენიკალეს და ნიკოლაევში არსდება ცალკე სიეზდები ქალაქის ამომრჩევლებისა. ქალაქებს და დაბებში ნება დართულია განსაკუთრებული მოსამზადებელი კრებები ამომრჩეველთა, რათა რჩევა იქონიონ იმის შესახებ, თუ როგორ იქნან არჩეული ღირსი პირნი. კრებას პოლიცია არ დაესწრება. ვოლოსტების ურიადნიკების განჩინებანი და რწმუნებულთა არჩევანი არ გადაეცემა საერობო უფროსებს განსახილველად. სათათბიროს წევრების არჩევანის დღე უმაღლესად იქნება გამოცხადებული. საარჩევნო კრებები და სიეზდები არავითარ სჯაბაასს ვერ იქონიებენ და ვერავითარ განკარგულებასა და დადგენილებას ვერ მოახდენენ, რაც არჩევნების წარმოებას არ შეეხება. სოფლელები სამაზრო ქალაქში წავლენ ვოლოსტებისა, სოფლებისა, სტანიცებისა ანუ საზოგადოებათა ხარჯზე. სათათბიროს წევრების სიას სენატი გამოაქვეყნებს მაშინვე, როგორც დამტკიცებული იქნება იგი.

სევასტოპოლი. „გიორგი პობედონოსეც"-ის მატროს სტეპანოვს მთავარმა სარდალმა სიკვდილით დასჯა სამუდამო კატორგაზე შეუცვალა, დნენისკის და კაშუბის შესახებ სიკვდილის განაჩენი-კი დაამტკიცა.

„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან"

7 სექტემბერი

პეტერბურგი. დღეს გამოვიდა თათრულ გაზეთის „ნურ"-ის პირველი ნომერი. ძლიერ სარწმუნო ხმებით, პეტერბურგის სამოსამართლო პალატის პროკურორი გუსაო ინიშნება სატუსაღოების მთავარ სამმართველოების უფროსად.

სარატოვი, 2 სექტემბერი. მოხდა სამღვდელოების კრება იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა მოიქცეს იგი საზოგადოებრივ ცხოვრების ახალ მიმდინარეობის შესახებ. აღიძრა საკითხი იმის შესახებ, მიიღონ თუ არა ცენზის მქონე სასულიერო პირებმა მონაწილეობა არჩევნებში. რამდენიმე პირი წინააღმდეგი იყო, მაგრამ ცოტა ხნის კამათის შემდეგ მიღებულ იქნა პირველი წინადადება.

ტიანცზინი. გაზეთების სიტყვით, ჩინელები გერმანელების წინააღმდეგ აჯანყებას აპირებენ.

იოკოგამა. საკონსულოებსა, ეკლესიებს და სასტუმროებს ჯარები იცავს. ხალხი რკინის ჯოხებითაა შეიარაღებული.

კოპენჰაგენი. ფიქრობენ, რომ კარლსბადის მოლაპარაკება ცუდად ჩაივლისო. ამბობენ იმასაც, რომ ახლო მომავალში კონტინენტის სახელმწიფოები ჩაერევიან საქმეშიო.

ოდესა. გაირჩა საქმე ტარტაკოვსკის ქალისა, რომელსაც ჯარისთვის სროლა ბრალდებოდა. სასამართლომ გაამართლა იგი, რადგანაც ვერ დაუმტკიცა დანაშაულობა.

პეტერბურგი. გრაფ სოლსკის რჩევამ დაასრულა პროექტი სახელმწიფო სათათბიროს დებულების მოქმედებაში შეყვანის წესებისა 51 გუბერნიაში. შეუდგნენ პოლონეთის შესახებ წესების შემუშავებას; შემდეგ შეიმუშავებენ კავკასიისა, ციმბირისა და ფინლიანდიისას.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

ინგლის-იაპონიის კავშირის განახლება. თუმცა ინგლის-იაპონიის განახლებულ საკავშირო ხელ-შეკრულობის შინაარსი ჯერ ოფიციალურად გამოცხადებული არაა, ევროპის პრესსამ მაინც შეიტყო იმისი უმთავრესი მუხლები.

როგორც ვიცით, წინანდელი საკავშირო ხელშეკრულობა ინგლისსა და იაპონიას შორის 1902 წელს 30 იანვარს იყო დადებული და 1907 წელს 30 იანვრამდე გამოცვლა აღარა სჭირდებოდა. მაგრამ რუსეთ-იაპონიის ომმა დიდი ცვლილება მოახდინა შორეულ-აღმოსავლეთის საქმეებში და ამიტომ ინგლის-იაპონიის ხელ-შეკრულობასაც ვადის გასვლამდე დასჭირდა გამოცვლა.

1902 წლის 30 იანვარს დადებულ ხელშეკრულობის ძალით, ინგლისსა და იაპონიას თავიანთი ინტერესები და ჩინეთისა და კორეის დამოუკიდებლობა უნდა დაეცვათ რუსეთის ძალმომრეობისაგან. მაშინ ის დრო იყო, როდესაც რუსეთის ელჩი პეკინში ბ. ლესარი მედგრადა და მხნედ ცდილობდა ჩინეთთან ისეთი ხელშეკრულობა დაედვა მანჯურიაზე, რომ ეს მხარე რუსეთის პროვინციად გადაქცეულიყო, ეგაა იაპონიის სიფრთხილემ და სამხრეთ-ჩინეთის მეფის მოადგილეების წინააღმდეგობამ გააცრუვა რუსეთის მეცადინეობა. თუმცა ასეთი დიპლომატიური მარცხი მოუვიდა, რუსეთის მთავრობას, თავის მრავალ ფორმალურ დაპირების წინააღმდეგ, მაინც ფიქრადაც არ მოსდიოდა მანჯურიიდან ჯარის გაყვანა, პირიქით, თავის პოზიციებს კორეიაში უფრო და უფრო სამხრეთისაკენ ეწეოდა მდინარე იალუდან. კარგად ვიცით აგრეთვე, რომ ასეთმა პოლიტიკამ ომი გამოიწვია იაპონიასთან და რომ ამ ომმა არა თუ რუსეთის ძლიერება დაამხო აღმოსავლეთ აზიაში, თითონ შიდა რუსეთშიაც-კი ძირეულად შეარყია ბიუროკრატიის ძალა.

ასეთ საშინელ დამარცხების შემდეგ, რუსეთს აღარ შეუძლიან ადგილების დაჭერა შორეულ აღმოსავლეთში და იაპონიას დიდხანს აღარ დასჭირდება ინგლისის შველა. ამიტომ ინგლისმა და იაპონიამ საჭიროდ ჩასთვალეს ძველ საკავშირო ხელ-შეკრულობის გამოცვლა და ახლის შედგენა. ახალი ხელ-შეკრულობა თითქმის მთელ აზიას შეეხება, წყნარ ოკეანიდან დასავლეთ სპარსეთამდე და აღნიშნულ საზღვრებში ეხლანდელ მდგომარეობას იცავს. ინგლისი და იაპონია, სხვათა შორის, სპარსეთისა და ავღანისტანის მთლიანობასა და ინდოეთის საზღვრების ხელ-უხლებლობას დაიცავენ რუსეთის წინააღმდეგ. ასე რომ ახალი ხელ-შეკრულობა ისევ თითქო რუსეთის წინააღმდეგაა მიმართული, მაგრამ ბევრნი ფიქრობენ, რომ ახალ პირობას ამავე დროს გერმანია და იმის სავაჭრო პოლიტიკა შორეულ აღმოსავლეთში აქვს ნიშანი ამოღებულიო. ხმა დადის, ახალ ხელშეკრულობის ძალით ინგლისი და იაპონია მოვალენი არიან ერთმანეთს დაუყოვნებლივ დახმარება გაუწიონ—ინგლისმა მთელის თავის ფლოტით და იაპონიამ მთელის თავის არმიით—თუ რომელიმე მესამე სახელმწიფო ომს გამოუცხადებს ზემოაღნიშნულ საზღვრებში ერთ-ერთ მოკავშირე სახელმწიფოს (ან ინგლისს, ან იაპონიას); წინანდელ პირობით-კი ინგლისი იაპონიას, ან იაპონია ინგლისს მხოლოდ იმ შემთხვევაში უწევდა დახმარებას, თუ მოკავშირე სახელმწიფოს ორი სხვა სახელმწიფო ერთად დაეცემოდა. რუსეთი დასუსტების შემდეგ, გერმანია განმარტოვებული დარჩა შორეულ-აღმოსავლეთში და იმისი სამფლობელო კიაოჩაოში ეხლავე დიდ განსაცდელშია ჩავარდნილი, რადგან თუ ომი მოხდა, გერმანიას ინგლისსა და იაპონიას, ორისავეს ერთად, უნდა ეომოს. მართალია საფრანგეთსაც აქვს დიდი კოლონია ინდოჩინეთში, მაგრამ, ხმა დადის, ინგლისმა და იაპონიამ ახალ პირობაში უზრუნველ-ჰყვეს საფრანგეთის კოლონიის ხელ-უხლებლობაო. ახალი ხელ-შეკრულობა, როგორც ხმა დადის, 10 წლის ვადითაა დადებული. („ო. ნ.").

ახალი ამბავი

◆ 29 აგვისტოს მოკლულთაგან 33 კაცი დაასაფლავეს. ეს გვამები მიხეილის საავადმყოფოში იყო. დარჩა სამი გვამი, რომელნიც ვერ იცნეს. მიხეილისავე საავადმყოფოში გარდაიცვალა რვა დაჭრილი კაცი.

◆ ტფ. ქალაქის **თვითმმართველობის დაწესებულებათა მოსამსახურეებმა** გადასწყვიტეს გამართონ კრება და მოილაპარაკონ, ხმოსნებისა, ქალაქის თავისა და გამგეობის წევრთა სამსახურიდან გადადგომის გამო რა გზას დაადგნენ.

◆ **1 სექტემბერს ქუთაისში საერთო გაფიცვა** იყო. დაიკეტა ყველაფერი—მაღაზიები, სახელოსნოები, დუქნები და სხვა. ეტლებიც აღარ გამოსულან. საბჭოში პანაშვიდი გადაიხადეს.

◆ გუბერნატორმა აცნობა ქალაქის გამგეობას, ნამესტნიკის თანაშემწემ ნება დართო **ქალაქის თავს ვერმიშევს ორის** თვით სამსახურისაგან განთავისუფლებულ იქნასო.

◆ **გორისა და დუშეთის მაზრების სამოქალაქო ნაწილის გენერალ-გუბერნატორად** დაინიშნა ნამესტნიკის საგანგებო საქმეთა მოხელე უგან. თავ. პ. ა. გრუზინსკი. თავ. გრუზინსკის განკარგულებაში დაინიშნა ტფ. მაზრის უფროსის თანაშემწე გუგუშვილი. ჯარის უფროსად ამავე მაზრებში, როგორც ვიცით, პოლკოვნიკი ალფტანგი დაინიშნა. („კავ."),

◆ უკვე ვწერდით, რომ დასრულდა სამრევლო-საეკლესიო **სკოლების სამაზრო მეთვალყურეთა კრება.** უკანასკნელ ლაპარაკი იყო იმის შესახებ, თუ ვინ უნდა განახორციელოს ის პროგრამა, რომელიც კრებამ შეიმუშავა და ვის უნდა მიენდოს საზოგადოთ სამრევლო სკოლების მართვა-გამგეობის საქმე. თავმჯდომარეს ოდოევს უნდოდა ამ საქმის განხილვა გადადებულიყო, მაგრამ კრებამ არ მოისურვა. არსებითად კრებამ საჭიროდ სცნო, სკოლების მართვა-გამგეობის საქმე ხალხის წარმომადგენლებს გადასცემოდა. სკოლებს უნდა განაგებდნენ განსაკუთრებული სასკოლო კომიტეტები; წევრებად იქმნებიან მასწავლებელნი, სასულიერო წოდებისა და ხალხის წარმომადგენელნი. მაზრის სამრევლო სკოლების მართველად იქნება სამაზრო საბჭო. ამის წევრებს წარმომადგენელნი არჩევენ. გუბერნიისთვის საეპარქიო საბჭოები იქნება. აქაც წევრნი არჩეულნი უნდა იყვნენ. ამ კრების მიერ შემუშავებული საქმეები გადაეცემა საეპარქიო სამღვდელოების კრებას.

◆ როგორც ჭიათურიდან გვატყობინებენ, 2 სექტემბრის ღამეს რამდენიმე შეიარაღებული კაცი **თავს დასცემია ჭიათურის საფოსტო კანტორას,** შეუმტვრევიათ კარები და შესდგომიან კანტორის ძარცვას. უცნობთ დაუჭრიათ კანტორის უფროსის ცოლი, პატარა ბავშვი, წაუღიათ ფულად 50,000 მან., შემდეგ მიულეწ-მოულეწიათ კანტორა და წასულან. დარაჯები გამოსდევნებიან, მაგრამ ვერ დაუჭერიათ.

◆ ტფილისის გუბერნიის რამდენსამე მაზრაში **გლეხებს უარი განუცხადებიათ** სოფლის სკოლების შესანახ ხარჯის გადახდაზე. ამის გამო ბევრი სოფლის მასწავლებელი, როგორც მკითხველებს უთუოდ მოეხსენება, უჯამაგიროდ დარჩა. ამათ მთავრობისთვის მიუმართავთ დახმარებისათვის. ეხლახან საგუბერნიო ადმინისტრაციის წინადადება მიუღია უმაღლეს მთავრობისაგან, ყოველივე საშუალება იხმაროს და სოფლის ხალხს ხვედრი სასკოლო ხარჯი გადაახდევინოს.

◆ **როგორც გორიდან** გვატყობინებენ, სოფ. ქვეშში ამ სამი დღის წინად **მოუკლავთ მდიდარი მემამულე,** მოხუცი კაცი, თავ. ნიკ. ერისთავი. იმისი ერთად-ერთი შვილი თავად-აზნაურთა მილიციაში იყო ჩარიცხული და, როგორც ამბობენ, ამიტომ ჰქონიათ მასთან შურის-ძიება.

◆ **ტფილისის სასულიერო სემინარიის მთავრობას შეუმუშავებია** პროექტი სემინარიის რეორგანიზაციისა. უმთავრესი დებულებანი ამ პროექტისა: 1. გაუთანასწორდეს სემინარიის ოთხი კლასის პროგრამა საერო საშუალო სასწავლებლების პროგრამას, რომ მოსწავლეებს ოთხი კლასის გათავების შემდეგ შეეძლოთ საშუალო სასწავლებლებში, მაგალითად, გიმნაზიებში, ეგზამენის დაჭერა; სამღვდელოთათვის დარჩეს ორი სღვთისმეტყველო კლასი—მეხუთე და მეექვსე. 2. ნება მიეცეთ სემინარიელთ თავისუფლად იცხოვრონ კერძო ბინებზე; საზოგადო საცხოვრებელში მყოფს, რომელსაც ჯანი ხელს არ უწყობს, ფული მიეცეს კერძო ბინაზე საცხოვრებლად. მიეცეთ ნება სემინარიელებს თავისუფლად იკითხონ ჟურნალები და გაზეთები.

როგორც ვიცით, სემინარიაში უკანვე მიიღეს დათხოვნილნი. განმეორებითი ეგზამენები მოხდება 16 სექტემბერს, ხოლო სწავლა დაიწყება 17-ს.

◆ „ინვალიდ"-ის მე-62 ნომერში დაბეჭდილია **მოკლულ და დაჭრილ ქართველ ხალდათების სია.** მომკვდარა შორაპნის მაზრის მცხოვრები ნესტორ ობოლაძე; უკვალოდ დაკარგულა შორაპნის მაზრის მცხოვრები ვლადიმერ ზამარიძე; დაჭრილან: შორაპნის მაზრის მცხოვრებნი—ნესტორ გაბრიჩიძე, ლუკა დირბაიძე, პავლე ქურციკიძე, იაგორ კარტანაძე, ვიქტორ გველია და თელავის მაზრის მცხოვრები ლევან დოროლაძე.

◆ ტფილისის მაზრის სოფელ ბელიკლიუჩის რუს მცხოვრებთ უთხოვნიათ უმაღლეს მთავრობისთვის **იარაღის დარიგება.** რუსები სწერენ, დურნუკის, კიზილჯილოს და კალაგირის მაჰმადიანები ძალიან გვაწუხებენო.

◆ **სვანეთი.** დიდი ხანია ბეჩოს საზოგადოებისა და თავ. დადეშქელიანების შორის უსიამოვნობა არსებობს ტყით სარგებლობის გამო. სანადელოდ ბეჩოელებს მიცემული ჰქონდათ სახნავ-სათესი და სამოსახლო ადგილები, ხოლო ტყით სარგებლობა აკრძალული ჰქონდათ მამულის პატრონებისაგან. ამას აუცილებელი უსიამოვნობა მოსდევდა, რადგან თავ. დადეშქელიანის ტყეების გარდა ახლო-მახლო სხვა ტყე არსად იყო. ეს საქმე ამას წინად გაარჩია ქუთაისის საგლეხო საკრებულომ და იმ აზრს დაადგა, რომ ვიდრე ბეჩოელებს ტყით სარგებლობის უფლება არ მიეცემათ, მათსა და თავ. დადეშქელიანებ შორის მშვიდობიანობა არ ჩამოვარდება. ამის გამო საგლეხო საკრებულომ საცა ჯერა არს შუამდგომლობა აღძრა, რომ თავ. დადეშქელიანების ტყე ბეჩოელებს ჩაბარდეთ, ხოლო ტყის პატრონებს სამაგიერო ადგილი მიეცეთ.

◆ თიონეთის მაზრის რამდენსამე სოფლის საზოგადოებაში ჯერაც არ **ყოფილა გაწერილი** სახელმწიფო და სასოფლო გარდასახადები. ეს ამბავი სამაზრო ადმინისტრაციას საგუბერნიო მთავრობისთვის უცნობებია რაიმე ზომების მისაღებად.

◆ ბათუმის **ნოქრები და ვაჭრები შეთანხმებულან** სამუშაო დროს შესახებ. 1 სექტემბრიდან მუშაობა იწყება დილის 8 საათზე და თავდება საღამოს 7 საათზე.

◆ ბათუმის **ყველა სასწავლებელში** 1 სექტემბრიდან სწავლა დაწყებულია.

◆ ბაქოში ამ არეულობების დროს რამდენიმე კაცი **შიმშილისაგან მომკვდარა.** ადგილობრივ გაზეთის სიტყვით, საავადმყოფოში მიუყვანიათ ერთი კაცი, რომელსაც ხუთი დღე არა ეჭამა რა.

◆ 1 სექტემბერს **ბაქოში მოუკლავს** „ბაკუ"-ს თანამშრომელი ჯინგირ შახტახტინსკი. როგორც „კასპი" გადმოგვცემს, შახტახტინსკი ორ სომეხს მოუკლავთ. ბაქოშივე მოუკლავთ ინჟინერი პაატაშვილი.

◆ ამას წინად ქალაქის გამგეობამ სთხოვა ნამესტნიკს, ნება მისცეს თვითმმართველობის მიერ გადადებული და შეკრებილი ფული **ერევანსა და ნახიჩევანში დაზარალებულთა სასარგებლოდ** თვითონ გამგეობამ დაურიგოს დაზარალებულთაო. ნამესტნიკის კანცელარიამ აცნობა, რომ გამგეობის ასეთი სურვილი ეწინააღმდეგება საქალაქო დებულების მე-5 მუხლსაო.

◆ ამიერ-კავკასიის რკინის გზის კონტროლიორს თუმანოვის მკვლელი ა. დლონტი დააპატიმრეს, მაგრამ გამომძიებელმა ამ დღეებში თავდებობით გამოუშვა. ამხანაგებმა დლონტს 700 მან. მოუგროვეს.

◆ ნამესტნიკის განკარგულებით, **ოზურგეთიდან ქუთაისში დაუბრუნებიათ** ამას წინად გაგზავნილი ბატალიონი კურინსკის პოლკისა. („კავ.").

◆ ტფილისის მაზრაში სოფელ მუხათის **გლეხებს სხვა და სხვა პირობები განუცხადებიათ** თავიანთ მებატონეებისთვის ნადელების სარგებლობის შესახებ. ამათ მთავრობისთვისაც უთხოვნიათ ამ საქმის გარჩევა და მოწესრიგება.

◆ სიღნაღის მაზრაში დასახლებულ **შიდა რუსეთიდან გადმოსულ რუსებს** უთხოვნიათ მთავრობისთვის, ნადელებად დაურიგდეთ ის მიწები, რომელიც ეხლა იჯარით აქვთ.

◆ სამ სექტემბრიდან **ტფილის ახალი გუბერნატორი** თანამდებობის აღსრულებას შეუდგა.

◆ როგორც გავიგეთ, თელავის მაზრის კონდოლის სოფლის საზოგადოების მამასახლისი და იმავე საზოგადოების კანცელარიის მწერალი **პასუხის გებაში მიუციათ** სხვა და სხვა ქაღალდების და საბუთების უკანონოდ შედგენისთვის.

◆ ტფილისის მაზრის სოფელ ვაშლოვანის დროებით ვალდებულ **გლეხებს შუამდგომლობა აღუძრავთ,** ნადელებად მიეცეთ ის სახაზინო ადგილები, რომელიც ეხლა იქვე მახლობლად მონასტერს უჭირავს.

◆ **სასულიერო მთავრობას უთხოვნია საგუბერნიო მთავრობისთვის,** განკარგულება მოახდინოს თელავში სამრევლო-საეკლესიო სკოლისთვის რიგიან სადგომის მოსანახად.

◆ კბილის ექიმს დერკოვსკის შუამდგომლობა აღუძრავს ნამესტნიკის წინაშე ტფილისში **კბილის ექიმის სკოლის** დაარსების შესახებ.

◆ **2** სექტემბერს დუშეთის ქუჩაზე ვიღაც კაცს **მოუკლავს პოლიციელი მიხეილ იაგუნოვი.** უცნობს პოლიციელი ამ უკანასკნელისავე რევოლვერით მოუკლავს. მკვლელი დაიმალა. პოლიციის ორი კაცი მაინც დაუპატიმრებია.

◆ **31** აგვისტოს ოლგას ქუჩაზე შეიპყრეს ერევნელი ხაჩატურ აკოფჯანოვი, რომელსაც **აღმოაჩნდა 8 რევოლვერი და პატრონები.**

◆ **ქუთაისის მაზრის უფროსი** თავადი დადეშქელიანი, „ჩერ. ვ."-ის სიტყვით, დაინიშნა ბათუმის მაზრის უფროსად ჩერნოვის ნაცვლად, რომელიც ტფილისში გადმოჰყავთ ნამესტნიკის კანცელარიაში.

◆ ტფილისის მაზრის სოფელ საბურთალოს გლეხობას უთხოვნია მთავრობისთვის, დახმარება გაგვიწიეთ მებატონეებისაგან ნადელების გამოყოფაშიო.

◆ როგორც გავიგეთ, ბორჩალოს მაზრის ორ სოფელში დროებით ვალდებულ გლეხებს მებატონეების ტყეები აუღიათ და ტყის მცველები გაუძევებიათ. დაზარალებული მებატონეები სამას მანეთის ზარალს ედავებიან გლეხებს.

◆ ბორჩალოს მაზრის სოფელ შინიხმო მცხოვრებ თათრებს ნამესტნიკისთვის უთხოვნიათ, მიეცეთ თავისუფალი სახაზინო ადგილები. იმავე მაზრის სოფელ გუჯარების მცხოვრებთ შუამდგომლობა აღუძრავთ იმ თავისუფალ ადგილების დათმობის შესახებ, რომელიც ეხლა საუფლისწულო უწყების განკარგულებაშია.

◆ ტფილისის საგუბერნიო და სამაზრო სამხედრო საკრებულოები გადავიდნენ ერთად მიხეილის ქუჩაზე, კარალოვის სახლში № 213.

◆ 31 აგვისტოს ოლგას ქუჩაზე ვიღაც კაცმა დასჭრა მედუქნე ალექსი ცაბაძე. დამჭრელი ვერ დაიჭირეს.

დეპეშა

(საკუთარის კორესპონდენტისაგან)

ქუთაისი. 3 სექტემბერი. ქუთაისის თავად-აზნაურობის მარშლის თავმჯდომარეობით დაიწყო კრება საერო დაწესებულებათა შემოღების შესახებ. კრება ხალხის თანადასწრებით არის. კრებაზე 26 წარმომადგენელია. დაიწყეს განხილვა ინტელიგენტთაგან შედგენილ პროექტისა.

ქუთაისის ახალი ამბები

◆ 24 აგვისტოს ქუთაური მასწავლებლები სოფლის მასწავლებლებთან ერთად შეუდგნენ საგანგებო კომისიის მიერ შემუშავებულ პროგრამის განხილვას. ამ პროგრამასთან ერთად კრებამ განიხილა სახალხო მასწავლებელთა მიერ გამოცემული პროგრამა და აგრეთვე ა. ბ. ჭიჭინაძის თავმჯდომარეობით კომისიის შედგენილი პროგრამა. ეს პროგრამები ერთმანეთისაგან დიდად განსხვავდებოდნენ: ბ-ნ ჭიჭინაძის თავმჯდომარეობით შედგენილი პროგრამა ძლიერ უახლოვდება ეხლანდელ ბიუროკრატიულ პროგრამას; სამაგიეროდ, სახალხო მასწავლებელთა კავშირის პროგრამა სრულიად დაშორებულია მას. ქუთაურ მასწავლებელთა კომისიის პროგრამას კი ნეიტრალი ადგილი

ფელეტონი

დღეს სიტყვას „ჰამლეტა
ამბავი" ვერ იხილება.

უწმინდეს და ხსენებულ ორი პროგრამის შემდგენლის როლს ასრულებს. სახალხო მასწავლებელთა კავშირის პროგრამიდან სრულიად განდევნილია სადვთო სჯული; ქუთაისურ კომისიის პროგრამაში კი სავალდებულო საგნადაა მიღებული. როგორც კომისიის თავმჯდომარემ განაცხადა, ქუთაისურა მასწავლებლები უფრო პრაქტიკულის თვალით უყურებდნენ საქმეს, რადგან თუ პროგრამიდან სადვთო სჯული განვდევნეთ, მთავრობა არც კი წაიკითხავს ჩვენგან წარდგენილ პროგრამასაო. სოფლის მასწავლებელნი კი ამტკიცებდნენ, მთავრობა არც კომისიის პროგრამას დაამტკიცებს უეჭველად, და ამიტომ ჩვენ საქმეს სრულიადაც არ უნდა ვუყუროთ პრაქტიკულის თვალით, არამედ მოვითხოვოთ ის, რაც ჩვენთვის სასარგებლო და საჭიროაო. ამ საკითხმა ხანგრძლივი კამათი გამოიწვია. ბოლოს ხმის უმეტესობით გადაწყდა, რომ სადვთო სჯული გამოირიცხოს პროგრამიდან და მის ნაცვლად შეტანილ იქმნეს სარწმუნოებათა ისტორია, რომლის სწავლება დაიწყება მეხუთე კლასიდან და რომელსაც კვირაში თითო გაკვეთილი ექმნება დათმობილი. 24 აგვისტოს კრება თითქმის ამით გათავდა.

25 აგვისტოს კი კრებამ განაგრძო პროგრამის განხილვა და, სხვათა შორის, დაადგინა: სახალხო სკოლა უნდა იყოს ექვს კლასიანი და უნდა იძლეოდეს საზოგადო განათლებას; სკოლებში ვაჟები და ქალები მესამე განყოფილების გათავებამდის ერთად უნდა სწავლობდნენ; სადაც ექვსკლასიან სასწავლებლის გახსნა არ შეიძლება, უნდა გახსნან ორკლასიანი, ან სამკლასიანი სკოლა, საიდანაც შემდეგ შესაძლებელი იქმნება ექვსკლასიან სასწავლებელში პირდაპირ გადასვლა; არ უნდა იყოს პარალელური განყოფილებანი, არც მოწაფეების ჯგუფად დაყოფა და არც 40 მოწაფეზე მეტი არ უნდა ისხდეს თითო კლასში; ყველა საგანს ქართულად უნდა ასწავლიდნენ; რუსული უნდა დაიწყონ მხოლოდ ერთ სავალდებულო საგნად და იწყებოდეს მეორე კლასში წლის მეორე ნახევრიდან ლექსიურის განყოფილების სწავლებით; რუსული წერა-კითხვა-კი უნდა დაიწყონ მესამე წლის დასწყისში. სასწავლებელში უნდა ისწავლონ შემდეგი საგანი: სარწმუნოებათა ისტორია, ქართული ენა, რუსული ენა, არითმეტიკა, გეოგრაფია, ფიზიკა, სამშობლოს აღწერა ანუ გეოგრაფია, ბუნებისმეტყველება, სამართალი, ჰიგიენა, ხატვა-ხაზვა და გალობა.

მაზრაში უნდა დაარსდეს რამდენიმე სპეციალური სასწავლებელი, ორის წლის კურსით, სადაც ექვს კლასიან სასწავლებელში კურს დამთავრებულნი მიიღებენ სპეციალურ განათლებას, ასეთი სასწავლებლები უნდა დაარსდეს ცალცალკე ქალებისა და ვაჟებისათვის. პირველად უნდა ასწავლონ: ხელ-საქმე, ჭრა-კერვა, ქსოვა, მეფუტკრეობა, ფრინველების მოშენება, მებრეშუმეობა, მერძეობა, მებოსტნეობა, მებაღეობა, ხილის გახმობა და მზარეულობა; უკანასკნელთა-კი სხვა და სხვა ხელობა, მეურნეობა და სატეხნიკო ხელოვნება; სწავლა უნდა იყოს ყველასათვის უფასო და მასთან პირველ სამს კლასში ყველასათვის სავალდებულოც; სასწავლებელში პირველი და მეორე გაკვეთილი უნდა გრძელდებოდეს ორმოცდა-ათს წამს, მესამე და მეოთხე გაკვეთილი—ორმოც-ორმოც წამს და მეხუთე გაკვეთილი—ნახევარ საათს. პირველს განყოფილებაში უნდა იქმნეს კვირაში 20 გაკვეთილი, მეორეში—24, მესამეში—26, მეოთხეში—29, მეხუთეში—30 და მეექვსეშიაც 30 გაკვეთილი. ზოგიერთმა სოფლის მასწავლებელმა უსაყვედურა ქალაქის მასწავლებლებს, თქვენ ვინ გეხვეწებოდათ სახალხო სკოლებისათვის პროგრამის შედგენას ბიუროკრატიულის წესით, ან თუ პროგრამის შედგენა გსურდათ, სოფლის მასწავლებლები რატომ არ მოიწვიეთ, რომელნიც ხალხთან უფრო ახლო დგანან და უკეთესად იციან მათი მოთხოვნილებანი და საჭიროებანიო. აღმოჩნდა, რომ კომისიას სრულიადაც აზრად არა ჰქონია სოფლის სახალხო სკოლებისათვის სავალდებულო პროგრამის შედგენა, არამედ მას შეუმუშავებია პროგრამა საქალაქო დაწყებითს სკოლებისათვის, რომელნიც ამ ჟამად სოფლის სკოლისაგან არ განსხვავდებიან თავის პროგრამით; ვინც მოისურვებს, შეუძლიან ისარგებლოს ჩვენის პროგრამით, ვინც არა და—ნუ ძალას არავინ გატანთ.

პროგრამის დანარჩენ ნაწილის განხილვა, რომელიც შეეხება სკოლის ორგანიზაციას, შემდეგი კრებისათვის გადაიდო, რომელიც ორჯერ იყო დანიშნული, მაგრამ არ შესდგა.

✦ ქარგლები და შეგირდები, ერთი თვის გაფიცვის შემდეგ, სამედიატორო სასამართლოს განჩინების თანახმად, დაუბრუნდნენ სამუშაოებს. სასამართლოს განჩინების ძალით, ქარგლებს მოემატათ ჯამაგირი, თვეში თითოს 2 მან. 50 კაპ. (ამდენხანს თითო თუმანს იღებდნენ); კვირა-უქმე დღეებში ეძლევათ სრული თავისუფლება; საქმე დღეებში მუშაობენ დილის 7-დან საღამოს 7 საათამდის; წელიწადში ეძლევათ თითო თვის თავისუფლება ჯამაგირის შენახვით; ავადმყოფობის დროს ქარგლებს ერთი თვის განმავლობაში ეძლევათ ჯამაგირი, შემდეგ კიდევ ერთ თვეს უჯამაგიროდ ენახებათ ადგილი. ოსტატმა 15 წელზედ ადრე არ უნდა აიყვანოს უმაწვილი შეგირდად; შეგირდების ვადა უნდა განისაზღვროს სამის წლით (ამდენ ხანს 5—6 წლით იყვანდნენ შეგირდებს); ოსტატმა შეგირდისაგან ხელობის ფასი არ უნდა აიღოს (იმ ოსტატებსაც აუკრძალეს ხელობის ფასის აღება, რომელთაც ძველი პირობის ძალით ამ ჟამად ერგებოდათ შეგირდებისაგან); პარიკმახერებმა შეგირდები ღამით არ უნდა იმსახურონ, შეგირდები კვირა-უქმე დღეებში უნდა განთავისუფლებულ იქმნენ მუშაობისაგან; ოსტატებმა უნდა აძლიონ შეგირდებს საჭმელ-სასმელი, ბინა, ტანისამოსი, წელიწადში სამი კვირის თავისუფლება და სხ.

ერობის შემოღება

ტფილისის სამაზრო საბჭოს კრება ერობის საქმის შესამუშავებლად, როგორც უკვე იციან მკითხველებმა, დაიწყო 1 სექტემბერს. პირველ და მეორე დღეს კრებამ თითქმის უქმად გაატარა. მეორე კრებაზე გლეხთა წარმომადგენლებმა ჭიაბერაშვილმა და გოგიშვილმა მოითხოვეს, ლაპარაკი ქართულ და რუსულ ენაზე იყოს, რადგან რუსულად არ გვესმისო. მოითხოვეს აგრეთვე პრესსის წარმომადგენელთა დასწრება.

გუშინ, 3 სექტემბერს, კრება დაიწყო დილის 10 საათზე; თავმჯდომარემ ზოგადად დააყენა საკითხი, მიიღებს თუ არა კრება 1864 წლის საერობო დებულებას და თუ არ მიიღებს, რა ცვლილების შეტანა მიაჩნია საჭიროდ. ბ-ნმა ქანანოვმა განაცხადა, 1864 წლის დებულება, რომელიც 40 წლის წინად იქმნა შემუშავებული, თავის დროზე ძალიან ლიბერალური იყო, და შეიძლება მაშინდელ საზოგადო ცხოვრების საჭიროებასაც შეეფერებოდა, მაგრამ განვლილ ორმოცის წლის ხანამ უქმად არ გაიარა, ცხოვრებამ მრავალმხრივ წაიწია წინ და მრავალმხრივ იცვალა ფერი, ასე რომ ეხლა 1864 წლის დებულება უკვე დაძველებულია და სრულიად სხვა, ახალი დებულება უნდა შემუშავდეს, რომლის საფუძვლადაც თანამედროვე ცხოვრებასთან შეთანხმებული პრინციპები უნდა დაიდოს.

შემდეგ ბ-ნმა ქანანოვმა უმთავრესი ყურადღება მიაქცია საარჩევნო ქონებრივს ცენზს და ციფრებით ამტკიცებდა, რომ თუ 1864 წლის დებულების წესზე მოხდა ჩვენში საერობო ხმოსნების არჩევნები, 16/17 მცხოვრებლებისა ფაქტიურად გარიყული იქნება ერობის საქმეებიდანაო. დასკვნა ბ-ნის ქანანოვის სიტყვისა ის იყო, რომ არჩევნები საყოველთაო და თანასწორი უნდა იყოსო. ამავე აზრისანი იყვნენ აგრეთვე ბ.ნნი ჭიაბერიშვილი, გოგიშვილი და ნასყიდაშვილი. ბ-ნმა ქადანოვმა განაცხადა, 1864 წლის დებულების ცენზი მისაღები არ არის, მაგრამ მაინც ქონებრივის ცენზის სრულს გაუქმებას მოსაზრებულად ვერა სცნობდა და ამტკიცებდა, არჩევნებში მონაწილეობის უფლება მარტო იმათ უნდა ჰქონდეთ, ვინც საერობო გადასახადებს იხდის, სულ ერთია, ცოტა იქნება ეს გადასახადი, თუ მეტად არა. ბ-ნ ფერნაძის აზრით, საყოველთაო არჩევნების შემოღებით ტფილისის მაზრის გლეხობა დაიჩაგრება ქალაქ ტფილისის მცხოვრებთაგან, რადგან ტფილისში 200,000 მცხოვრებია და მაზრაში კი 47,000; იმის აზრით არჩევნები ისე უნდა იქმნას მოწყობილი, რომ ვერც ქალაქმა დასჩაგროს სოფელი და ვერც სოფელმა ქალაქი; საყოველთაო არჩევნებით კი ამ მიზნის მიღწევა შეუძლებელიაო. ბ-ნ ფერნაძეს უპასუხეს, ეგ საკითხი არჩევნების წესისაგან დამოუკიდებელი საკითხია და მაგისი გადაწყვეტა დამოკიდებულია საერობო ერთეულების რაიონების განსაზღვრისაგან და არა არჩევნების სისტემისაგანო.

თანდათან გამოირკვა, რომ კრების დიდი უმრავლესობა მომხრე იყო საყოველთაო არჩევნების. თავმჯდომარემ რამდენისამე წუთით კრება შესწყვიტა და შემდეგ, როდესაც კრება გაიხსნა, წინადადება მისცა კრებას გადაეწყვიტა შემდეგი საკითხი: მივიღოთ თუ არა 1864 წლის საერობო დებულება იმ ცვლილებებით, რომელთაც ჩვენ საჭიროდ მივიჩნევთო. კრების უმრავლესობა თანახმა არ გახდა ამ საკითხის დაყენებაზე და ამბობდა, ჯერ ნაწილ-ნაწილ გავარჩიოთ 1864 წლის დებულება, განვიხილოთ იმისი მთავარი მუხლები და შემდეგ გადავსწყვიტოთ, შესაძლოა თუ არა 1864 წლის დებულების შემოღებაო. თავმჯდომარე დაეთანხმა უმრავლესობას და გადასდო კრება დღეს დილის ათის საათისთვის. დღეს კრება დაწვრილებით გაარჩევს ორს საკითხს საარჩევნო ხმის უფლების და საერობო ერთეულების შესახებ.

—

თელავი. 27 აგვისტოს, მაზრის წინამძღოლის თავმჯდომარეობით, დაიწყო სამაზრო საბჭოს კრება. დაესწრო 50 წარმომადგენელი მომრიგებელი მოსამართლენი, სახელმწიფო ქონების გამგე, გადასახადთა ინსპექტორი, მიწათმოქმედების მოხელე და მრავალი ხალხი. მთელი დარბაზი გაივსო. თავმჯდომარემ მაზრის წინამძღოლმა თ. ჩოლოყაშვილმა მოკლე სიტყვით მიმართა კრებას: ბედნიერად ვსთვლი ჩემს თავს, რომ პირველად მე მიხდება ერობის შემოღების შესახებ კრების გახსნა; თუმცა ჩვენი ქვეყანა დიდი ხანია ერობისთვის მზადაა, დიდი ხანია ვთხოულობთ კიდეც, მაგრამ ყოველთვის ნაადრევად სცნობდნენ. ეხლა კი ნამესტნიკმა გადასწყვიტა ერობის შემოღება.

შემდეგ ბ-ნმა დანდუროვმა ითხოვა სიტყვის თავისუფლების უზრუნველყოფა, რაზედაც თავმჯდომარემ უპასუხა მხოლოდ დებულების ფარგალშიო.

პირველად ინსტრუქცია გაიცნეს. სტატისტიკური ცნობები ინსტრუქციაში შეცდომით ყოფილა, რასაც წევრთ ყურადღება მიაქციეს. ხალხის წარმომადგენლები ქალაქს, სახაზინო გლეხებს და მესაკუთრეთ პროპორციულად არა ჰყავთ ამორჩეული. მაგ. ქ. თელავს 12 ათას მცხოვრებიდან ორი წარმომადგენელი ჰყავს, როდესაც 5 ათას მესაკუთრეს 16 კაცი. ამის შესახებ ითხოვეს, რათა შემდეგში მაინც მიექციათ ამისთვის ყურადღება, თუმცა მიქელაძემ შენიშნა, რომ სოფელს ყოველთვის ორჯელ მეტი წარმომადგენელი უნდა ჰყავდეს, ვიდრე ქალაქს, რათა პირველის ინტერესები არ დაიჩაგროს. ბევრი ლაპარაკის შემდეგ კრება სადილობისთვის გადადეს.

სადილობის შემდეგ უფრო მეტი საზოგადოება დაესწრო. კრებამ გადასწყვიტა დებულების მუხლებად განხილვა. მდივანმა წაიკითხა დებულების მუხლები. წაიკითხეს აგრეთვე ციმბირის ერობის დებულებაც. ამ საღამოთი პირველი თავის განხილვა მოასწრეს, ზოგი მუხლი სრულიად შესცვალეს ციმბირის ერობის დებულების მსგავსად, ზოგი შეამოკლეს გამოსტოვეს, ჩაუმატეს და კრება მეორე დღისთვის გადასდეს. ბაასი ქართულად იყო, მაგრამ მაინც ბევრი ორატორი რუსულად ლაპარაკობდა, თუმცა სოფლელნი წამ და უწუმ აგონებდნენ, თქვენ დალოცვილებო, ქართული ხომ იცით, ბარემ ქართულად ილაპარაკეთ, რომ ჩვენც ყველაფერი გავიგოთო.

კვირას კრების დაწყებამდე ვ. რცხილაძემ წარმოსთქვა გრძელი სიტყვა და უმთავრესად შეეხო ამორჩევის წეს-რიგს და ამორჩეულთა ღირსება—მოვალეობათ. კრება 10½ საათზე გახსნა თავმჯდომარემ. წაიკითხა მაზრის უფროსის ქაღალდი. გუბერნატორი სწერს: სახაზინო გლეხთაგან არჩეულ 32 კაცმა 13 კაცი აირჩიონ, თუ ეს ვერ მოხერხდა, მაშინ ყველამ მიიღოს მონაწილეობაო. ამ ნაირად 32 კაცს გადამწყვეტი ხმა მისცეს. თავმჯდომარემ მოახსენა, რადგან დებულების განხილვას დიდი დრო დასჭირდება აქ, შესაძლოა ხომ არა სცნობთ თქვენ შორის აირჩიოთ რამდენიმე კაცი, იმათ გადასინჯონ, სასურველად შეასწორონ—შეავსონ და მერე წარმოგვიდგინონო. მიიღეს წინადადება,—კერძოთ დებულების განხილვა გარეშე ხალხის თანდასწრებით რომელსაც სათათბირო ხმა ექნება. რადგან, ყველას ქართული ესმოდა, მიწათ-მოქმედების მოხელის გარდა, რომელსაც უთარგმნიდნენ და ბევრ დროსა ჰკარგავდნენ, ამისათვის ბ-ნმა რცხილაძემ მოითხოვა, რომ შემდეგში მთავრობიდან დანიშნულ კაცს აუცილებლად ქართულ ენის ცოდნა მოეთხოვოსო. ამოირჩიეს 7 კაცი დებულების გადასასინჯად. მიქელაძე, ცისკარაშვილი, ჭავჭავაძე, ზარაფიშვილი, გერმიშევი, ყაზახაშვილი და დანდუროვი და კრება ხვალისთვის გადაიდო.

დამსწრე

—

ბათუმი. 31 აგვისტოს ბათუმში დაიწყო სხდომები სამაზრო საბჭოსი საერობო დაწესებულებათა დებულების შესამუშავებლად. კრებამ აარჩია კომისია დებულების შესადგენად. კომისიაში მოჰყვნენ: ქალაქის თავი თავ. ი. ზ. ანდრონიკაშვილი, გამგეობის წევრნი კ. გოდსკი და კ. ყურული, ზიათ-ბეი აბაშიძე, ისაკ ეფენდი ხარაზაში და ხუტკოვსკი.

ბორჩალოს მაზრაში სამაზრო კრება საერობო საქმის შესამუშავებლად დაიწყება 9 სექტემბერს. კრება მოხდება სოფელ შულავერში.

ძეგლი ნიკ. ბარათაშვილის საფლავზე

მომავალ ოქტომბრის 9-ს შესრულდება სრული 60 წელიწადი, რაც გარდაიცვალა ჩვენი დიდებული პოეტი ნიკოლოზ ბარათაშვილი და დღემდის მისი საფლავი ისე ობლად და უპატრონოდ იყო მიგდებული, რომ გეგონებათ, აქ გენიოსის ნიჭით მოსილი ადამიანი კი არ მარხია, არამედ ვინმე უთვისტომო და უპატრონო გლახაო.

ახირებული საქმეა, მოგვიკვდება სახელოვანი კაცი თუ არა, დავიწყებთ გაუთავებელს ტირილს, თმას ვიგლეჯთ, მწარედ მოვსთქვამთ, მაგრამ გავა რამდენიმე დღე და სულ ერთიანად ვივიწყებთ ძვირფას სახელს და ზედაც არ შევხედავთ ოდესღაც სათაყვანებელის ადამიანის საფლავს.

განა გვყავს სხვა ვინმე ისეთი ძლიერი ნიჭის პატრონი, ღრმა მოაზრე და შესანიშნავი ლექსით აღჭურვილი პოეტი, როგორიც იყო ნ. ბარათაშვილი? რომელი ქართველი შეედრება მის მაღალ ბუნებას? განა ნ. ბარათაშვილი საამაყო არ იქნებოდა ისეთი ერისთვისაც კი, როგორიც არიან ინგლისისა და საფრანგეთის ერები?..

სიამოვნებით უნდა აღვნიშნოთ, რომ ამ სამოცი წლის შემდეგ, როგორც არის, ეღირსება ნ. ბარათაშვილს ძეგლი. შეიძლება ეს ძეგლი არ შეეფერება მის დიდს ღირსებას, მაგრამ სულ არარობას ესეც ჯობია. ძეგლი გამოკვეთებინებია ბ. ესაძეს, ძეგლი მთლად დამთავრებული არაა და კიდევ ეჭირვება ფული. ძეგლის დადგმა განზრახულია 9 ოქტომბრისთვის. იმედია, წერა-კითხვის, დრამატიული და ფილარმონიული საზოგადოებანი დაეხმარებიან ბ. ესაძეს, იკისრებენ ძეგლის დამთავრებას და შესაფერად მოაწყობენ მისი დადგმის საქმეს.

რუსეთის ქრონიკა

ქალთა საპოლიტეხნიკო კურსები. საერო განათლების სამინისტრომ 21 აგვისტოს ნება დართო დაარსდეს პეტერბურგში ქალთათვის საპოლიტეხნიკო კურსები.

ფინანსთა მინისტრს კოკოვცევს, როგორც „პეტ. გაზ.“-ს გაუგია ნიშნავენ სახელმწიფო ეკონომიის დეპარტამენტის თავმჯდომარედ.

გლეხთა საქმეები. ამ ცოტა ხანში, როგორც „ნ. ქ.“ გადმოგვცემს, უნდა გაირჩეს გლეხთა სამი დიდი საქმე. პირველი ქალ. გლუხოვში გაირჩევა, დაიწყება 5 სექტემბერს და გასტანს 20-25 დღეს. ბრალდებაში მიცემულია 168 გლეხი ტრუბჩევში გაირჩევა მეორე ასეთივე საქმე სამართალში მიცემულია ოთხასი გლეხი. ოთხასივე საპყრობილეშია დაპატიმრებული.

მწერლის გარდაცვალება. პეტერბურგში გარდაიცვალა რუსეთში კარგად ცნობილი ჟურნალისტი, პუბლიცისტი და კრიტიკოსი ევგენი სოლოვიოვი, რომელიც „ჟიზნ“-სა და სხვა ჟურნალ-გაზეთებში ანდრეევიჩის ფსევდონიმით კრიტიკულ წერილებს ათავსებდა.

პროფესორთა კრება. მოსკოვში მოხდა პროფესორთა კრება. კრებას დაესწრო 112 წარმომადგენელი 39 უმაღლეს სასწავლებლისა. („რ. ვ.“).

მატროსების გადაყვანა. უკვე ვწერდით რომ სევასტოპოლიდან, უკანასკნელ არეულობის გამო, პეტერბურგში 1500 მატროსი გაჰგზავნესო. ამ მატროსებს ხმელეთის ჯარში ჩარიცხვენ. „რ. სლ.“-ს სიტყვით, ამ მატროსებს გარდა, დიდძალ სხვა მატროსებს ჰგზავნიან თურმე თურქესტანის, ციმბირის და სხვა განაპირა ადგილების ჯარში.

მატროსების საქმე. 26 აგვისტოს სევასტოპოლში სამხედრო-საზღვაო სასამართლომ განიხილა საქმე იმ მატროსებისა, რომელნიც „გიორგი პობედონოსეც“-ზე აჯანყდნენ. სამართალში მიცემული იყო 75 კაცი. სასამართლომ 20 გაამართლა, ხოლო 55—დამნაშავედ იცნო. აქედან სამს სიკვდილით დასჯა გადაუწყვიტა, 19 კატორგა, დანარჩენთ—ტუსაღთა როტა. („რ. სლ.“).

პოლიტიკური დანაშაულებანი. პოლიტიკურ დანაშაულობათა რიცხვი წლითიწლობით მატულობს. 1894-დან 1904 წლამდე, ათის წლის განმავლობაში, ეს რიცხვი 12 ჯერ გადიდდა. 1894 წელს 158 გამოძიება მომხდარა 919 კაცის შესახებ, 1903 წელს-კი—1,988 გამოძიება 5,590 კაცის შესახებ. („რ. სლ.“).

ამნისტია. მთელი რუსეთის პრესსა სიხარულით სწერდა ამნისტიის შესახებ. ერთხმად ამბობდნენ, რომ მალე გამოცხადდება ამნისტიაო. ეხლა, როგორც „ს. ოტჩ.“ იუწყება, ეს ხმა სიმართლეს მოკლებულია. ამნისტიის შესახებ ჯერ-ჯერობით არავის არაფერი უფიქრია.

ახალი სამინისტრო. „ნაშა ჟიზნ“-ის სიტყვით, რუსეთში წესიერების დასამყარებლად არსდება პოლიციის სამინისტრო. ხმა დადის, რომ მინისტრად პეტერბურგის ეხლანდელ გენერალ-გუბერნატორს ტრეპოვს დანიშნავენო.

აფეთქება. რიგაში შემთხვევით აღმოაჩინეს უზარ-მაზარი საწყობი ასაფეთქებელ ნივთიერებისა.

დემონსტრაცია. კიშინევში 22 აგვისტოს დიდი დემონსტრაცია მომხდარა. დაუპატიმრებიათ 55 კაცი.

ნამესტნიკი ციმბირში. ციმბირში არსდება ნამესტნიკობა და ნამესტნიკად ნიშნავენ რუსის ჯარის ეხლანდელ მთავარ-სარდალს გენერალ ლინევიჩს. (რ. ს.).

საინტერესო საქმე. ამ თვეში პეტერბურგს გაირჩევა საქმე ოქტიშელთა ორგანიზაციისა ბრალდებულთა შორის არიან სტუდენტები, მასწავლებლები, პუბლიცისტები და სხვანი. ამათ ჰბრალდებათ საიდუმლო ორგანიზაცია და მთავრობის საწინააღმდეგო მოქმედება. (რ. ს.).

სინიდის-სარწმუნოების თავისუფლების გამოცხადების დღიდან აქამომდე ბელორუსის კათოლიკეთა მრევლში 600 მართლმადიდებელი გადასულა კათოლიკეთა სარწმუნოებაზე. („ს. ო.“).

წერილი რედაქციის მიმართ

ბატონო რედაქტორო!

„ნოვ. ობოზ.“-ს მე-149 ნომერში მოთავსებული იყო ჩემი წერილი, რომელშიაც ვამოწმებდი ტფილისის ყოველდღიურ გამოცეთა მიერ აღნიშნულ ზემო ავჭალის მცირე წლოვან დამნაშავეთა გამასწორებელ კოლონიაში გამეფებულ უწესოებებს. ჩემი წერილი დაისტამბა დასახელებულ კოლონიის სამმართველოს თავმჯდომარის ამხანაგის პასუხად, რომელმაც უარ-ჰყო „ნოვოე ობოზრენიის“ საშუალებით კოლონიაში უწესოების არსებობა. ჩემის წერილით მეგონა საპოლემიკოდ გამოვიწვევდი კოლონიის საქმეში ყველაზედ ძალიან დაინტერესებულს დირექტორ მალალაშვილს, მაგრამ იმ წერილის შემდეგ აგერ ორი თვე გავიდა, და ხმა არსაიდან ისმის. რადგან მე უმიზეზოდ ვარ მალალაშვილის მიერ დათხოვნილი კოლონიიდან და როგორც მესმის, მალალაშვილი ცუდ ხმებს ავრცელებს ჩემზედ და ჩემს სამსახურით ამხანაგებზედ, იძულებული ვარ, სიმართლის გამოსააშკარავებლად, გამოვიწვიო იგი სამედიატორო სასამართლოში, რაზედაც, დარწმუნებული ვარ, [illegible] ჩემის მხრით მედიატორად ვნიშნავ ბ. ნ. ელიავას და ვთხოვ ბ-ნ მალალაშვილს ერთი კვირის განმავლობაში აირჩიოს თავის მხრით მოსამართლე, თუ ჩემ წინადადებას მიიღებს.

ვლ. ბაკურაძე.

დეპეშა

(საკუთარის კორესპონდენტისაგან)

2 სექტემბერი.

პეტერბურგი. გრაფ სოლსკის საგანგებო რჩევის მუშაობა სათათბიროში საარჩევნო დამატებით წესების შესამუშავებლად ჩქარა დასრულდება.

რჩევა ამზადებს აგრეთვე პროექტს ამომრჩევლების წინასწარ კრებების თავისუფლებისა და მათის განთავისუფლებისა პოლიციის წარმომადგენელთა თანდასწრებისაგან.

„სლოვო“-ს გაუგია, რომ სახელმწიფო საბჭოში აღძრულია საკითხი დებულების საკითხის გადახედვასთან ერთად, თვითეულ სამინისტროს ფუნქციების გადახედვაზე. სამეტალურგიო წარმოების მუშათა შორის პეტერბურგში ბეჯითი მზადებაა ლითონებზე მომუშავე მუშათა კავშირის დაარსებისათვის; ამ კავშირს მიზნად თავის წევრების ეკონომიურისა და უფლებრივის მდგომარეობის გაუმჯობესება აქვს.

საერო განათლების მინისტრთან მოვიდნენ ქალების უმაღლეს კურსების პროფესორები და იშუამდგომლეს, რათა დაუყოვნებლივ შემოღებულ იქმნას ავტონომია კურსებზე, თორემ, წინააღმდეგ შემთხვევაში, აკადემიურ ცხოვრების წესიერ კალაპოტში ჩაყენება შეუძლებელიაო.

„ტორგოვო-პრომიშლენ. გაზეტა“ იუწყება, რომ პეტერბურგში არსდება რჩევა ბაქოს ნავთის მრეწველობის საჭიროების შესახებ. რჩევაზე მოწვეულ იქნებიან ნავთის მრეწველობის წარმომადგენელნი და აგრეთვე წარმომადგენელნი დაინტერესებულ ფაბრიკა-ქარხნებისაც.

ღამის დეპეშები

„პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან“

2 სექტემბერი

პეტერბურგი. ამიერ-კავკასიის რკინის გზით შემოტანილ ნავთზე, გადაწყვეტილია, ამ ჟამად ტარიფს არ დაუკლონ.

საერო განათლების სამინისტრო იხილავს საკითხს საუწყებათაშორისო კომისიის დაარსებისას; ამ კომისიამ სჯა-ბაასი უნდა იქონიოს დროებით წესების ყველა უმაღლესს სასწავლებლებზე გავრცელების შესახებ.

ბერლინი. საქსონიის სეიმის არჩევნებს აუარებელი ამომრჩეველი დაესწრო. ბევრს სამრეწველო ცენტრში სოციალ-დემოკრატები იქმნა არჩეული.

პეტერბურგი. შინაგან საქმეთა მინისტრმა 2 სექტემბერს მიიღო სიეზდზე დასასწრებლად შეკრებილი თავად-აზნაურთა წარმომადგენელნი. მან განუმარტა მათ სათათბიროს დებულება და განუცხადა, რომ დებულების შედგენის დროს გადაწყვეტილი იყო სრულის თავისუფლების მინიჭება არჩევნების წინა კრებებისთვის გუბერნიებისა და მაზრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლთა თავმჯდომარეობით. იმ საგლეხო ამხანაგობათა თანაპატრონობამ და წევრებმა, რომელთაც საგლეხო ბანკის საშუალებით შეუძენიათ მიწა, საარჩევნო უფლება უნდა დაკისრონ ერთს ამორჩეულ პირთაგანს.

ბუდაპეშტი, 2 სექტემბერი. დილიდანვე პარლამენტის შენობას პოლიცია არტყია გარს და მხოლოდ იმ პირს უშვებს პარლამენტში, რომელსაც პარლამენტის თავმჯდომარის მიერ მიცემული მოწმობა აქვს. იუსტმა მიიღო სოციალისტების დეპუტაცია, რომელმაც ჩააბარა თავმჯდომარეს პეტიცია საყოველთაო ფარულ საარჩევნო ხმის მიცემის შემოღების შესახებ. ამნაირივე მოთხოვნა წარუდგინეს სოციალ-დემოკრატებმაც. იუსტმა აღუთქვა ორივე დეპუტაციას, პეტიციას წარვადგენ სადაც ჯერ არსო.

შულავერი. რადგანაც შესაძლებელია სომეხ-თათართა შეტაკება, ამიტომ აქ მოვიდა 50 ყაზახი, მოელიან კიდევ 50-ს.

ტომსკი. გამომცდელმა საექიმო კომისიამ შესწყვიტა მოქმედება, რადგანაც უთანხმოება მოხდა კომისიის წევრთა და გამოსაცდელებს შორის. ამბობენ, რომ უნივერსიტეტის საბჭოს გადაუწყვეტია იმავე კურსზე დასტოვონ ყველა სტუდენტებიო.

პეტერბურგი. კერძო ხმებით „ნოვოე ვრემია“-ს თანამშრომელი სტოლიპინი დაუმტკიცებიათ „კავკაზ“-ის რედაქტორად.

სტამბოლი. სასანიტარო საბჭომ მისწერა იმ მგზავრთათვის, რომელნიც ჰამბურგიდანა და პოზნანდან მოდიან, საექიმო გასინჯვას გარდა, ხუთის დღის დეზინფექცია იქმნას დადგენილიო.

„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“

2 სექტემბერი

პეტერბურგი. „ბირჟ. ვედ.“-ი იუწყება, დაჟინებით ამბობენ, რომ „პრავ. ვესტ.“-ი გადაკეთდებაო. მისი ოფიციალური ნაწილი შეუერთდება „სენატის ვედომოსტ.“-ს და

„დაკანონებათა კრებულს“, შინაგანი განყოფილება-კი გადაკეთდება დამოუკიდებელ ოფიციალურ გამოცემად და პროგრამად რუსეთის შინაურსა და გარეშე ცხოვრებას გაიხდის. რედაქტორად ბევრს ასახელებენ, მაგრამ მათში არ ურევია აწინდელი რედაქტორი,

შინაგან საქმეთა სამინისტრომ მიაქცია ყურადღება საეროობო უფროსების შედგენილების ცუდათ მოწყობას. განზრახვა აქვთ მიიღონ ზომების მთელი რიგი მათის შედგენილების გასაუმჯობესებლად. ერთს ოფიციალურ დოკუმენტში შემდეგი ცნობებია მოთავსებული საეროობო უფროსებზე: მათში უმაღლესი განათლებიანი მხოლოდ 32%-ია, 46% საშუალო განათლებითაა და 19%-ს საშუალო სასწავლებელიც არ გაუთავებია.

ტოკიო, 3 სექტემბერი. იაპონიის პრესსა შეურიგდა ზავის პირობებს და სჯა-ბაასი აქვს ქვეყნის ეკონომიურ მდგომარეობაზე. ხვალ მოითხოვენ საომარ დროის წესების მოხსნას.

დანციგი. ხოლერა აღარ ძლიერდება. პრუსიაში აღარავინ გამხდარა კიდევ ავად.

შანხაი, 2 სექტემბერი. შვეციის ფლოტი სამ ესკადრად გაჰყვეს. ამათგან ორი ესკადრა ნორვეგიის სანაპიროების ახლოა. ყველა გემები მზად არიან საომარ მასალებით.

ბუდაპეშტი, 2 სექტემბერი. მუშათა მანიფესტაცია, საერთო საარჩევნო უფლების სასარგებლოდ გამართული, ძლიან მნიშვნელოვანი იყო. ყველა მუშაობა შეჩერებულია. სტუდენტებმა პარტიათა შეერთებულად დემონსტრაციები მოახდინეს.—კოშუტიმ და აპპონიმ ცნობა მიიღეს, რომ სახალხო კლერიკალურ პარტიის წინამძღოლად ნამყოფი, ტახტის მემკვიდრეს სანდო პირი, გრაფ ზიჩი ვენას გაიწვიეს, როგორც კანდიდატი მინისტრ-პრეზიდენტის ადგილზე.

რედაქტორ-გამომცემელი **ალ. ვ. ჯაბადარი**

გამოსაღები ცნობანი

პეტერბურგის ბირჟა 26 აგვისტო 1905 წ.

ლონდონისაზე 10 გირვ სტ.	93,95
ბერლინისაზე 100 მარკაში.	—
პარიზისაზე 100 ფრანკში	—
ლონდონისაზე ჩეკები	94,60
ბერლინისაზე „	46,27½
პარიზისაზე „	37 57½
ბირჟის დისკონტი	5½—7%
4% სახელმწიფო რენტა	88¾
4% სახელმწ. სესხი 1902 წ.	—
4½% შინაგანი სესხი 1903 წ.	—
4% გირ. ფურ. სახელ. ს.-მამ. ბანკ.	85 86
5% 1 შინ. სესხ. მომ. ბილ. 1864 წ.	450
5% მე-2 შინ. სეს. მომ. ბილ. 866 წ.	855
5% გირ. მომ. ფურც. სახ. ს.-მამ. ბან.	286
5% ობლ. ტფილ. საკრედ. საზოგად.	—
5½% ობლიგ. იმავე საზოგადოებისა	—
5%-ანი ობლ. ბაქოს საკრედ. საზოგ.	—
5% გირ, ფურც. ტფილ. ს.-მამ. ბანკ.	—
4½% გირავ. ფურც. ამავე ბანკისა	—
[illegible] ფურც. ქუთ. ს.-მამ. ბანკისა	—
გირავ. ფურც. იმავე ბანკისა	—
ი. მანთაშევისა და ამხ. აქცია	201

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლებისა
18 აპრილიდან.

ფრჩხილებს გარეშე ნაჩვენებია პეტერბურგის საათი, ფრჩხილებში—ტფილისისა.

ა) ტფილისიდან მიდის:

ბაქოს: 1) სწრაფი № (20 მარტო სამშაბათობით) საღამოს 4 ს. 59 წ. (5 ს. 57 წ.); 2) საფოსტო № 4 საღამოს 7 ს. 29 წ. (8 ს. 27 წ.); 3) სამგზავრო № 6 ღამის 11 ს. 18 წ. (12 ს. 11 წ.); 4) საქონლისა და სამგზ. № 18 დილის 6 ს. წ. (7 ს. 48 წ.).

ბათუმს: 1) სწრაფი № 1 ღამის 10 ს. (10 ს. წ.) 2) საფოსტო № 3 დილის 11 ს. 28 წ. (ს. 26 წ.) სამგზავრო № 5 დილის 6 ს. 29 წ., (ს. 27 წ.).

ერივანსა და ყარსს: 1) საფოსტო № 74/75 ღამის 11 ს. 50 წ. (12 ს. 48 წ.); 2) საქონლ.-სამგზ. № 90/91 ნაშუადღევის 2 ს. 50 წ. (3 ს.ს. 48 წ.).

ბორჯომს: სამგზავრო № 7/8 ნაშუადღევის 2 ს. 40 წ. (3 ს. 38 წ.).

ტფილისში მოდის:

ბაქოდან: 1) სწრაფი № 19 (მხოლოდ პარასკევს), ნაშუადღევის 2 ს. 28 წ. (3 ს. 26 წ.); 2) საფოსტო № 3 დილის 10 ს. 43 წ. (11 ს. 1 წ.); 3) სამგზავრო № 5 დილის 5 ს. 51 წ. (6 ს. 49 წ.); 4) საქონ.-სამგზ. № 17 ღამის 11 ს. 18 წ. (12 ს. 16 წ.).

ბათუმიდან: 1) სწრაფი № 2 დილის 7 ს. 39 წ. (8 ს. 37 წ.); 2) საფოსტო № 4 საღამოს 6 ს. 29 წ. (7 ს. 27 წ.); 3) სამგზავრო № 6 ღამის 10 ს. 33 წ. (11 ს. 31 წ.).

ერივან-ყარსიდან: 1) საფოსტო № 76/77 დილის 5 ს. 24 წ. (6 ს. 22 წ.); 2) საქონ.-სამგზ. № 92/93 ნაშუადღევის 3 ს. 28 წ. (4 ს. 26 წ.).

ბორჯომიდან: სამგზავრო № 8/7 დილის 6 ს. 20 წ. (7 ს. 18 წ.).

ბ) ბაქოდან გამოდის:

ტფილის-ბათუმისაკენ: 1) სწრაფი № 19 (მხოლოდ ერთხელ კვირაში) ნაშუაღამევის 1 ს. 18 წ. (2 ს. 16 წ.); 2) საფოსტო № 3 ნაშუადღევის 4 ს. 33 წ. (5 ს. 31 წ.); 3) სამგზ. № 5 შუადღის 12 ს. 38 წ. (1 ს. 36 წ.); 4) საქ.სამგზ. № 17 დილის 5 ს. 10 წ. (6 ს. 8 წ.).

გ) ბათუმიდან გამოდის:

ბაქო-ტფილისისაკენ: 1) სწრაფი № 2 საღ. 9 ს. 33 წ. (10 ს. 31 წ.) 2) საფოსტო № 4 დილის 5 ს. 55 წ. (6 ს. 53 წ.); 3) სამგზავრო № 6 ღამის 10 ს. 9 წ. (11 ს. 7 წ.).

დ) ქუთაისიდან გამოდის:

ბაქო-ტფილისისაკენ: 1) ღამის 12 ს. 25 წ. (1 ს. 23 წ.); 2) დილის 9 ს. 43 წ. (10 ს. 41 წ.) და 3) ნაშუადღევის 1 ს. 46 წ.) 2 ს. 44 წ.).

ბათუმისაკენ: 1) ღამის 4 ს. (4 ს. 58 წ.); 2) ნაშუადღევის 1 ს. 46 წ. (2 ს. 44წ.); 3) საღამოს 7 ს. 22 ს. (8 ს. 20 წ.).

შორაპანამდე: ნაშუადღევის 1 ს. 20 წ. (2 ს. 18 წ.).

ქუთაისში
სამ. ბ. თოფურიას
სამკურნალო,

რომელიც იმყოფება **მათი უმაღლესობის პრინც ალექსანდრე ოლდენბურგელის მფარველობის ქვეშ.** სამკურნალოში 75 საწოლია შინაგან, ნერვებისა, სახირურგიო, დედათა და თვალით ავადმყოფთათვის, მშობიარეთა განყოფილებით და ქიმიურ-მიკროსკოპიულ გამოკვლევათა კაბინეტით. გადამდებ სენით და სულით ავადმყოფებს სამკურნალო არ ღებულობს.

დღიური ფასი საავადმყოფოში შენახვის და წამლობით 1 მანათიდან 3-მდე.

«წიგ. გამომც. ქართველთა ამხანაგობისა»

კიოსკში

ლორის-მელიქის ქუჩა, იქალექსანდროვის ბაღის კუთხეში, იყიდებ. ამხ. გამოცემული წიგნები:

	მ.	კ.
დაბადება და აღზრდა ერეკლე ბატონიშვილისა—[illegible]	—	10
იოსებ დავითაშვილის ლექსები	—	50
ბნელი, მოთხრობა—მელანიასი	—	20
ალ. ყაზბეგის I, ტომი	1	
II და III ტომი თითო	1	—
ი. ჭავჭავაძის I ტომი	—	70
იგივე II და III ტომი თითო	—	60
იგივე IV ტ. ორ წიგნათ	—	80
სოფლის კუნწულა, დ. მაჩხანელისა	—	10
სიბრძნე-სიცრუე—საბა სულხან ორბელიანისა	—	40
აკაკი წერეთლის I და II ტ. თითო	—	60
რაფ. ერისთავის I ტომი	—	60
საქართველოს წარსული დრო—პოტტოსი	—	20
აივენგო რომანი—ვალტერ სკოტისა	—	55
სიბრძნე ბალავარისა	—	30
აღა-მაჰმად-ხანის შემოსვლა ტფილისში	—	10
ღვინის დაყენება, პროფ. გ. პეტრიაშვილისა	1	50
რძე, მისივე	1	50
ცეცხლითა და მახვილითა, რომანი—გენრიხ სენკევიჩისა	—	80
დასტურ-ლამა	—	20
სურათები საქართველოს მეფეთა, დედოფალთა და ბატონიშვილთა	—	25
ფიზიოლოგია—ფოსტერისა	—	20
ხენთი რაფფისა, თარგ. სომხურიდან გ. ეგანგულოვისა	1	—

ახლად დაბეჭდილი

სამზარეულო.

ფასი 1 მან. 50 კაპ.

იყიდება წიგნების გამომცემელ ქართველთა ამხანაგ. კიოსკში, ქვაშვეთის ეკკლესიის პირდაპირ, ალექსანდრეს ბაღის კუთხეში, ქ. ტფილისში. ვისაც ათის ან მეტის ეგზემპლიარის ყიდვა სურს, მიჰმართოს ქართველთა ამხ. კანტორას, ვანკის ქუჩაზე, ამხ. ტსამბაში. (25—24)

საუკეთესოდ მოწყობილი

ასოების ჩამოსასხმელი ქარხანა

წიგ. გამ. ქართ. ამხანაგობისა.

ამზადებს ყოველნაირ ქართულს, რუსულს, სომხურს და თათრულს ასოებს.

პრეისკურანტი მსურველთ უფასოთ ეგზავნებათ.

ქუთაისის სათავად-აზნაურო სადგილ-მამულო ბანკის გამგეობა საყოველთაოდ აცხადებს, რომ ამა 1905 წლის ივლისის ოციდან ტფილისში მუდმივად იცხოვრებს ამა ბანკის დირექტორი, დამფასებელ კომისიის წევრი და მამულების გამგე.

ყოველისავე საქმის წარმოება ტფილისის გუბერნიაში სოფლის და ქალაქების დაგირავებულ, თუ დასაგირავებელ მამულების შესახებ, სახელდობრ: სესხის გაცემის თხოვნების მიღება, დოკუმენტების განხილვა და წესიერად გამოწყობა, დაფასება მამულებისა, ანგარიშის გასწორება გამგეობისაგან სესხის გადაწყვეტის შემდეგ, სავალდებულო გადასახადების მსესხებელთაგან მიღება, ვადამდის სესხის მოსპობა, ჩვეულებრივი საჯარო ვაჭრობა იმ მამულებზედ, რომლის სავალდებულო გადასახადები არ იქმნება შემოტანილი, ბანკის მამულების მართვა-გამგეობა, მათი იჯარის გაცემის და გაყიდვის თაობაზედ მოლაპარაკება და დამტკიცება მყიდველის სახელზედ, მოწყობილი იქნება ტფილისს, ქუთაისის ბანკის დირექტორის ე. ნ. ბულაძის სადგომზედ, ოლგას ქუჩაზე № 4/ა, კნეინა დიასამიძის სახლში. ტელეფონი № 445. (წ.)

ტფილისის საკათედრო **სიონის ტაძრის** გვერდით არის საწყობი საეკლესიო ყოველ გვარ ნივთეულობათა, სადაც ყველა ნივთეულობა ისყიდება იაფად, თითქმის ქარხანათა ფასებით. იქ ისყიდება: ხატები, ჯვრები, ბაირაყები (ხორუგვი), შანდლები, შვიდ სასანთლებ-კანდელები, ფარჩეულობა და მზად შეკერილი შესამოსელნი სამღვდელო და სადიაკვნო. შეკვეთითაც შეიძლება შეიკეროს საჩქაროდ და იაფად შესამოსელი დაწყებული 14 მან. ვიდრე 150 მანეთამდის, სანთლის ქარხანაშიაც შეიძლება შეკვეთა და საწყობშიაც. (0—22)

!! ერიდეთ ფალსიფიკაციას !!

ჰიგიენური საპონი

ბორნო-ტიმოლისა,
პროვიზორის
ი. ფ. იურგენსისა

სპობს ჭორფლსა, ყოველგვარ მუწუკს, სიყვითლესა და კანის დამწვრობას; მოქმედობს მეტის მეტ ოფლიანობის წინააღმდეგ. მშვენიერის სურნელების, საუკეთესო სატუალეტო და მაღალის ხარისხის საპონია. **ოქროს მედალი, ლონდონში** 1903 წელს.

ერთი ნაჭერი ღირს 50 კაპ., ხოლო ნახევარი 30 კაპ.

ისყიდება ყველა საუკეთესო აფთიაქსა, სააფთიაქო და საპარფიუმერიო მაღაზიაში.

უმთავრესი საწყობი მთელის რუსეთისათვის გ. ფ. **იურგენსთან**, მოსკოვში. (მც. 14—6)

„ცოდნა“ ქართული წიგნის მაღაზია

ტფილისი, ქვაშვეთის ქუჩა, არჯევანიძის სახლი (ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ).

იყიდება ყოველგვარი ქართული წიგნები და სკოლებში სახმარებელი სახელმძღვანელოები. მიზანი „ცოდნის“ მაღაზიისა არის გავრცელება ხალხში და საზოგადოებაში გამოსადეგ, სასარგებლო და ყველასთვის ხელ-მისაწვდომ წიგნებისა. **მსურველთ** წიგნები გაეგზავნებათ ფას დადებითაც. იყიდება **დარბაზის მოსართავათ ქართველი მწერლების დიდი სურათები** 30 კ. 50 კ.

ადრესი: **Тифлисъ, книжный магазинъ „ЦОДНА“.**

(წდ.) წიგნის მაღაზიის გამგე **სოსიკო მერკვილაძე.**

საკომერციო კურსები

ქალებისა და ვაჟებისათვის

(Тифлисъ, Сололаки, Лермонтовская ул., № 9)

კურსების დანიშნულება ის არის, რომ სპეციალური საკომერციო განათლება შესძინოს მსურველთ, **როგორც ქალებს, ისე ვაჟებს**, და მოამზადოს ვარჯიშობის შემწეობით ანგარიშის დახელოვნებით მცოდნელი.

სწავლის გათავების შემდეგ მოწმობანი ეძლევათ. 1905—1906 სამოსწავლო წელს შემდეგი საგნები ექნება სასწავლებელი: 1) **საკომერციო ეკონომია**; 2) **საკომერციო არითმეტიკა**; 3) **ბუხჰალტერია** (მარტივი, ორკეცი და საბანკო), 4) **არითმეტიკა საანგარიშო ჩოთქი**; 5) **საკომერციო მიწერ-მოწერა**; 6) **სავაჭრო და სათამასუქო წესდებანი**; 7) **მსწრაფლ-წერა და წერა-გაკრული და შნოიანი** (исправленіе дурнаго почерка).

სწავლა დაიწყება 15 სექტემბრიდან ახლად შემომსვლელთა მიღება დაიწყება 1 სექტემბრიდან, ყოველ დღე, დილის 10 საათიდან თორმეტამდე და საღამოს 4 საათიდან 8 საათამდე, კურსების სადგომში, სახლი ალექსანდრე ფრიდონოვისა, № 9, სერგიევისა და ლერმონტოვის ქუჩების კუთხეში.

პროგრამები და წესები კურსებისა **უსასყიდლოდ** შეიძლება მიიღოს მსურველმა კურსების სადგომში და გაეგზავნოს.

ვინც ქალაქს გარეშე სცხოვრობს, შეუძლიან წერილით მიჰმართოს კურსების დამაარსებელ ს. პ. მანუელიანცს, ტფილისს.

უფასოდ ვასწავლით მსურველთ საწერ მაშინაზე მუშაობას, კურსების სწავლა ყოველ დღეა. (4—2)

1865 მოსკოვი. 1870 პეტერბურგი. 1882 მოსკოვი. 1896 ნიჟნი-ნოვგოროდი.

კალოშებისა

და რეზინის სხვა საქონლისთვის

უდიდესი ჯილდო

(Grand prix)

პარიზის გამოფენაზე

მიენიჭა რუსეთში მხოლოდ

ამხანაგობას

რუსეთ-ამერიკის

რეზინის მანუფაქტურისას

ს.-პეტერბურგში,

დაარსებულს 1860 წელს

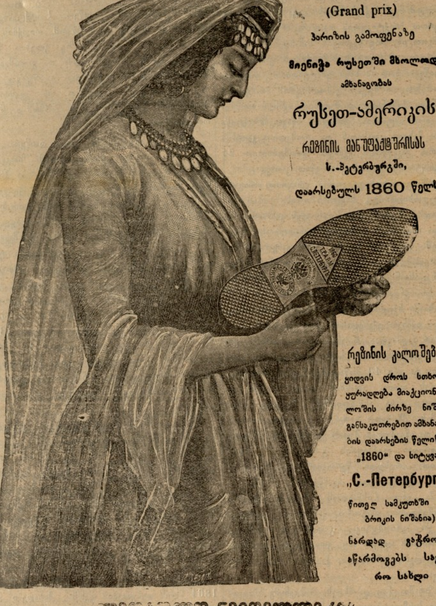

რეზინის კალოშების

ყიდვის დროს სთხოვენ ყურადღება მიაქციონ კალოშის ძირზე ნიშანს, განსაკუთრებით ამხანაგობის დაარსების წელიწადს „1860“ და სიტყვას

„С.-Петербургъ“

წითელ სამკუთხში (ფაბრიკის ნიშანია).

ნარდად გაჭრობას აწარმოებს სავაჭრო სახლი

„ლეოპოლდ ნეიშელლერი“

პეტერბურგს, მოსკოვს, რიგას, ეკატერინბურგს, დონის როსტოვს, ხარკოვს, ირკუტსკს, ტაშკენტს და ტფილისში.

ბუხჰალტერი-სპეციალისტი

(წელიწადი მესამე)

ამზადებს წელს ბევრად ვრცელ პროგრამით როგორც ვაჟებს, ისე ქალებს, თეორიულად და პრაქტიკულად, 1) **ორმაგ იტალიანურ და მარტივ ბუხჰალტერიასა**, 2) **საზოგადო სავაჭროსა**, 3) **ბანკისას** 4) **კომერციულ არითმეტიკასა** (საშუალო კომერც. სასწ. კურსით), 5) **ფინანსიურ გამოანგარიშებასა**, 6) **არითმეტიკას საანგარიშო ჩოთქით**, 7) **კომერციულ კორესპონდენციასა**, 8) **ვაჭრობის ისტორიასა**, 9) **ვაჭრობის უფლებასა და ვექსილის კანონებსა**.

(ბანკის ბუხჰალტერია და ვაჭრობის ისტორია მსურველთათვის).

სწავლა ყოველ დღე, საღამოს 5-დან 7 საათამდე. სწავლა ოთხ თვეს გასტანს. სწავლის გათავების შემდეგ ატესტატი მიეცემათ. ფასი მთელი კურსისა 60 მანათი. სწავლა დაიწყება ენკენისთვის 10-ს 1905 წ.

ადრესი: ტფილისი, **ალ. ზ. საათაშვილს**, მეორე თუმანოვის ქუჩა, სახლი 17 (კუკიაში), მე-9 ნაწილში. პირადად მოსალაპარაკებლად ყოველ დღე, საღამოს 4-დან 8 ს-დის, კვირა-უქმეობით კი—დილის 9-დან 2 საათამდის.

მსმენელთ წელს გავაცნობ აგრეთვე სხვა საბუხჰალტერიო სისტემებსაც.

ვამზადებ ზემო-აღნიშნულ საგნებში აგრეთვე იმათ, რომელთაც საღამოს 7-დან 8 საათამდის შეეძლებათ სწავლა და, ამასთანავე, თუ ბუხჰალტერიის შესასწავლად დასჭირდებათ, საზოგადო არითმეტიკასა და რუსულ ენაშიაც. სწავლა გასტანს რვა თვეს. სწავლის გათავების შემდეგ ატესტატი მიეცემათ.

პროგრამა კურსებისა მსურველთ ეძლევათ და ეგზავნებათ უფასოდ.

(14—14) **ალ. ზ. საათაშვილი.**

Состоящіе въ вѣдѣніи министерства финансовъ

БУХАЛТИРСКІЙ КУРСЫ

Н. В. Абраамяна, въ Тифлисѣ,

автора „Руководства торговой, фабричной и нефтепромышленной бухгалтерій“, учатъ и подготовляютъ лицъ обоего пола въ 4 мѣсяца, путемъ практики бухгалтеріи и др. коммерч. спеціальн. предметамъ.

Преподавателями на курсахъ приглашены лица съ университетскимъ образованіемъ и спеціалисты своего дѣла, утвержденные учебнымъ отдѣломъ министерства финансовъ, а также по каллиграфіи каллиграфъ-художникъ.

Пріемъ съ 5 до 7 ч. вечера. Начало занятій съ 15-го сентября 1905 г. ежедневно по послѣ обѣдамъ, съ платою по 60 р. за полный курсъ· По окончаніи выдается установленный аттестатъ, разрѣшенный г. министромъ финансовъ.

Независимо отъ сего, при курсахъ же открыты для лицъ малоподготовленныхъ особые пополнительные и повторительные курсы рускаго языка и ариеметики. Желающихъ прошу обращаться письменно или лично къ учредителю курсовъ въ Тифлисѣ: Николаевская, 46, Телефонъ 744. Правила и программы высылаются безплатно. (10—3)

Магазинная вывѣска
Рисунокъ утв. Отд. пром. и торг. М. Фин.

ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ
ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ
ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ

КОМПАНІИ ЗИНГЕРЪ

Необходимы для домашняго употребленія. Образцовы въ конструкціи и исполненіи. Продаются только въ магаз. Комп. Зингеръ.

Отпускъ машинъ съ платежемъ **отъ 1 рубля въ недѣлю.**

Безплатное обученіе шитью и моднымъ художественнымъ вышивкамъ.

Остерегайтесь поддѣлокъ!

Ручныя машины съ высокимъ рукавомъ во всѣхъ нашихъ магазинахъ отъ 25 руб.

Болѣе 1200 собственныхъ магазиновъ по всей Россіи!

фабричное клеймо которымъ снабжены машины.

ზინგერის ამხანაგობისა

საკერავი მაშინები

იყიდება მხოლოდ ამხანაგობის საკუთარ მაღაზიებში. ამხანაგობას 1200-ზე მეტი მაღაზია აქვს რუსეთის სხვა-და-სხვა ქალაქში. მაღაზიები გაიგება ზედწარწერით რომელზედაც გამოხატულია ასო „ზ“. ნახატი დატკიცებულია ფინანსთა სამინისტროს სამრეწ. და სავაჭრო განყოფილების მიერ. გაუფრთხილდით, არ მოგატყუონ! ყიდვა მაშინისა შეიძლება ნისიად, და ფულის ნაწილ ნაწილ შემოტანით, კვირაში თითო მანეთიდან. (25—15).